

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שינתיים

חלק ב

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

משפטים תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

אימתי מותר לברור מין אחד מחבירו?

היו לפניו שני מיני אוכלים מעורבים בדרך אחד מאחד ומניה השני כדי לאכול מיד, אבל איפכא לא דהוי פסולת מתוך אוכל דאסור לברור אפי' כשרוצה לאכול המין השני לאלתר. אם בירר מין אחד מחבירו ודעתו להניח שניהם אלאחר זמן חיוב. בורר הוא מלאכה הצריכה לגופה דהאוכל נתקן ע"י שמפרידו מהפסולת, וגם בשני מיני אוכלים המעורבים מתייפה כל מין ע"י ברירת חבירו ממנו ומיקרי מלאכה הצריכה לגופה, רק כ"ז לא שייך כ"א כשהמינין מעורבין יחד כל מין בחבירו, משא"כ כשמונה בקערה מין אחד על מין שלמטה ממנו ומסלק להמין שלמעלה כדי להגיע למין שלמטה ממנו לא נקרא מלאכה שצריכה לגופה ואפילו איסור דרבנן לא שייך בזה, וגם אפילו למ"ד משא"כ חיוב ג"כ יהיה מותר בזה, ואפילו את"ל דבמה שאינו מסודר כל מין בפ"ע הוא בכלל מעורבין ושייך בזה שם ברירה, מ"מ אין להתמיר בזה רק כשמסלקו מלמעלה ודעתו בברירתו כדי להניחו לאח"י, אבל אם אינו חושב אודותיו כלל רק שרוצה להסירו כדי להגיע למין שלמטה ממנו זה לא היה בכלל בורר כלל.

במין אחד האם שייך ברירה?

כל שהוא מין א' אע"פ שבורר חתיכות גדולות מתוך קטנות לא מיקרי ברירה, אם לא שקצת מהם אינם טובים כ"כ כמו חתיכות האחרים, כגון שנקדחו מבט הבישול איזה חתיכות דגים ורוצה לברור אותן שלא נקדחו, או שאיזה חתיכות דגים הם מרגיזים או איזה מרגיזים ורוצה לברור אלו מאלו, בכל זה אפי' במין אחד שייך ברירה וצריך לברור זה שרוצה לאכול עכשיו. ויש מחמירין אפי' במין אחד שלא יברור אלא אותו שרוצה לאכול עתה, או שיקח סתם מן הבא בידו להניח לסעודה אחרת לא דרך ברירה, והאחרונים חולקים ע"ז. ואפילו היו שני מינים ובורר משניהם ביחד הגדולות מתוך הקטנות או להיפך שרי הואיל ואינו בורר מין אחד מתוך חבירו.

מה נקרא שני מינים?

שני מיני דגים מיקרי שני מיני אוכלים ואסור לברור א' מחבירו אלא בידו כדי לאכול מיד, ולא יברור אותו שרוצה להניח לסעודה האחרת אע"פ שהחתיכות גדולות וכל אחת נכרת בפני עצמה. תפוחים חמוצים ומתוקים מסתפק הפמ"ג אי מקרי מין אחד אם לא, ואם מחמת חמיצותו אין ראוי לאכול זה בודאי דומה לפסולת ויש בזה משום איסור ברירה, ואפי' נאכלים ע"י הדחק יש בזה איסור מדרבנן. ובשר עלי ומבושל מקרי ב' מינים לענין זה וכ"ש בשר של מיני עופות מחולקין, וע"כ צריכין ליהדר בסעודות גדולות שמונחים כמה מיני עופות יחד ובוררין להניח למוציא שבת שיבררו אלו שרוצין לאכול עכשיו ולא להיפוך.

האם שייך ברירה בכלים ובגדים?

וה"ה בכל דבר כשהם שני מינים כגון כלים ובגדים שייך ברירה, וע"כ צריך לברור זה המין שרוצה ליטול עכשיו והשאר ישארו על מקומם ולא להיפוך, ואם תלוים כמה בגדים על הכותל ומחפש אחר בגדו שרוצה עכשיו ללבשו וע"ז מוכרח לסלק מתחלה כל שאר הבגדים לא הוי בכלל בורר, וכן אם מונחים בקערה כמה מינים יחד זה על זה והמין שרוצה לאכול מונח למטה ומסלק אלו שמונחין למעלה כדי שיוכל להגיע להמין שלמטה וליטלו לא הוי בכלל בורר.

מה נקרא לאחר זמן שיהא חייב משום בורר?

אם בירר והניח לאחר זמן אפילו לבו ביום כגון שבירר שחרית לאכול בין הערבים חייב, וה"ה אם היה זמן מופלג מסעודת בין הערבים, וי"א דלענין שני מיני אוכלים נשתנה הדין מן בורר אוכל מפסולת ולא נקרא לבו ביום כ"א מסעודה לסעודה, הא אחר שאכל הסעודה ומכין לסעודה האחרת אף שהוא עדיין זמן מופלג לה מ"מ בכלל לאלתר הוא, ויש ליהדר בזה דנוגע באיסור דאורייתא.

פסולת מתוך אוכל באיזה אופן חייב משום בורר?

הבורר פסולת מתוך אוכל אפילו בידו אחת חייב, ואפילו לאלתר, דאי לאחר זמן אפילו אוכל מתוך פסולת חייב. ואם בעת האכילה גופא אותו בידו ורוצה לאכול ומוציא הפסולת ומשליכו, י"א דלא שייך בורר אף שעושה דבר זה קודם האכילה דהוה דרך מאכל, וי"א דלא שגא, וצריך להשליכו אחר שיאכל דוקא, או שישליך מן האוכל עמו, וכן אוסרין להשליך הנוב מן הכוס א"כ ישפוך ג"כ קצת משקה עמה וכן משמע מסתימת הפוסקים. ואפי' האוכל מרובה ויש יותר טורח בברירת האוכל, אפ"ה לא יברור הפסולת אפי' כדי לאכול לאלתר.

האם מותר לברור העצמות מהבשר והדגים?

בענין ברירת העצמות מהבשר, בעת האכילה גופא המקולקל וקולף העצמות מן הבשר לא נובל למחות בידו, אפילו כשמתקן קודם אכילה באופן זה אם כוונתו לאכול הבשר לאלתר, אבל לתקן דבר זה אלאחר זמן יש ליהדר מאד. וכ"ז בעצמות שיש עליהם בשר, אבל אותם העצמות שאין עליהם בשר כלל יש ליהדר שלא לבררם ולהשליכם מעל הקערה קודם האכילה ואפילו בלאלתר, אלא ישל הבשר והעצמות ישארו בקערה, ואם קשה לו להקדק בזה ימצוין בפיו מעט כל עצם קודם שמשליכו לחוץ דשוב אין שם פסולת עליו.

באיזה אופן מותר לעשות מאכל פצע"י בשבת?

מה שנוהגין שמכניין מאכל בשי"ק בשחרית [הנעשה מרגלי בהמה] להניחו על סעודה ג', הרוצה ליתן שומים ובעלים אלאחר זמן לא יקלפנו משום בורר, ולא יחתכו דק דק משום טוחן, ויש הרבה מחמירין בזה אפילו בלאלתר, ולפ"ז אפילו המכניין אותו המאכל לאכול לאלתר ג"כ צריכין ליהדר שלא יחתכו הבעלים דק דק, ואם הרוטב חם שהיך סולדת בו בשעה שנותן הבעלים והשומים לתוכן יש בזה גם משום מבשל אם הוא בכלל ראשון, ואפילו אם הוא בכלל שני מן מחמירין בזה, ובפרט אם היד נכזית בו בודאי יש ליהדר בזה מאד, ומהנכון ליהדר אפילו אם הוא יד סולדת בו שלא ליתן או שום דבר לתוכן, ולא יברור העצמות מן הבשר אם לא שימצוין כל עצם קצת כפה קודם שיוקנו ואז אין שם בורר עליו.

האם מותר לקלוף שבלים בשבת?

אין מוללין מלילות אלא מולל בשינוי מעט בראשי אצבעותיו ואע"פ שמפרק האוכל מתוך השבלים, וה"ה בשרביטין של קטניות שאין להוציא מהן הקטניות רק מעט וע"י שינוי, וכל העולם נוהגין היתר, וצ"ל כיון שעורן לחין ואף השרביט אוכלין אותו לא הוי מפרק רק כמפריד אוכל מאוכל, אבל יבשין או שאר מיני קטניות שאין השרביטין ראוין לאכילה כגון פולין שלנו וכן השומשומין מקליפתן אסור לכו"ע בלי שינוי אף שדעתו לאכול מיד, ואי אין דעתו לאכול מיד אפי' ע"י שינוי אסור, ואין לחלק בין נתקו ללא נתקו. ויש מחמירין דדוקא לרכך השבלים מותר ע"י שינוי, אבל לפרק הדגן מתוך השבלים אף ע"י שינוי אסור אף שדעתו לאכול לאלתר, אבל כשנתפרק הדגן מן השבלים מע"ש מותר לקלפו לכו"ע, ואפי' לקלף הרבה מותר, וכ"ז כשדעתו לאכול לאלתר, ולרכך תפוח קשה אפשר דמותר אפי' בלי שינוי.

האם מותר לפרק אגוזים בשבת?

אסור לפרק האגוזים לזוים או אגוזים גדולים מתוך קליפתן הידוקה אפי' ע"י שינוי, וטוב להחמיר מאחר דיכול לאכול כך בלא פירוק, אבל לכו"ע מותר לשבר הקליפה הקשה ולקלוף גם הקליפה הדקה שעל האגוז גופא. לזוים ובטנים שנשתברו ועדיין הם בקליפתן יש ליהדר לברור האוכל מתוך הקליפות ולא להיפוך, ואפי' כשדעתו לאכול מיד, וי"א דלקלוף הקליפה מהן בכלל תיקון אוכל הוא ולא שייך ברירה בזה וכיון שדעתו לאכול מיד שרי.

האם מותר ליתן יין או מים לתוך המשמרת בשבת?

משמרת אפילו תלויה מע"ש, היינו מה שמתוזה ע"פ הלל איזה כלי שמתנן בה, דלתולתה בשבת בודאי אסור, אסור ליתן בה שמרים בשבת, אבל מותר לתת מע"ש לתוך המשמרת והיין זב ממנו בשבת, אבל אם נתן בה שמרים מערב שבת מותר ליתן עליהם מים כדי שיחזרו צלולים לזוב. מותר ליתן בשבת מים ע"י שמרים שנשארו בחבית וקולטין המים טעם היין ומוציאין אותן בשבת ושותין אותו.

הגנה בעצמך... האם מותר לברור קוץ התחוב בבשר האדם בשבת?

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
המרכז לחינוך מ"ל וי"ח
© מנהלת הסניף

כל החיות שמורות
ומסודר להנחיתם בלי רשע
© מנהלת הספגל

דפי סיכום

מנחה ברורה
מן סימון שיט סעיף ג עד סימון שיט סעיף י

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

יח שבת

סימון שו"ט

דיני בורר בשבת – חלק ב'

הטעם	אסור-חייב	הטעם	מותר-פטור	האופן / הדין
משום בורר - דלאחר זמן לכו"ע חייב משום טוחן - דאם בכלי ראשון יש משום מבשל וגם בכלי שני יש מחמירין - משום בורר (באה"ל חייב)	אם רוצה לאכול לאחר זמן ורוצה ליתן שומים ובעלים לא יקלפנו - ולא יתחכו דק רק - ואם הרוטב חם שיד סולדת בו ובפרט אם היד נכית בו יש להזהר מאוד שלא יתן בו השומים או הבעלים או חומץ או פיורי הפת אפילו רוצה לאכול לאלתר - ושללא יבורר העצמות מן הבשר להשליך אותו החיץ שאסור לכו"ע אלאחר זמן (באה"ל חייב)	דאז ליכא בורר על הקליפה - משום טוחן - דיש מחמירין אפילו בכלי שני - דאז אין שם בורר עליו - דלא מסתברא לומר כן דלא עדיף מבשר צלי ומבושל (באה"ל חייב)	אם רוצה לאכול לאלתר מותר לקלוף השומים והבעלים - ויש מחמירין אפילו לאלתר שלא יתחכו דק - מהנכון להזהר אפילו רוצה לאכול לאלתר שלא ליתן שום דבר ותחכו כל זמן שהיד סולדת בו - ואפילו אם בורר העצמות מן הבשר כדי לאכול לאחר זמן יש עצה וכן יעשה שימצוץ כל עצם קצת בפה קודם שיוקנו - אפילו דאפשר לומר דעצם שיש בו מח נחשב כמין אחר (באה"ל חייב)	מה שנוהגים הרבה אנשים שמכניסים מאכל בשבת קודש בשחרית הנעשה מרגלי בהמה, לעשותו בדרך היתר
מפני שהפסולת שלהם ממתקת התורמוסין כשישלקו אותו עמהם ומבלעדי זה התורמוס מר מאוד וחיוב כפסולת וכיון הפסולת אינו מר כל כך חשוב התורמוס כפסולת מתוך האוכל (מ"ב י"ט)	הבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהם חייב אפילו בידו ולאחר (ש"ע ה')	-	-	לבורר תורמוסין מתוך הפסולת שלהם
שנראה כדש - דס"ל דדוקא לר"כ השבלים מותר על ידי שינוי אבל לפרק הדגן מתוך השבלים אסור אף על ידי שינוי ודעתו לאכול לאלתר מפני שנראה כדש (מ"ב כ"ב)	אסור למלול הרבה דהיינו שמוול השבלים כדי לפרק הדגן מתוכן - ויש מחמירין שלא למלול אפילו מעט ובשינוי ודעתו לאכול לאלתר - ואיסורי י"א דהוא מדרבנן וי"א דהוא מדאורייתא (ש"ע ו' שעה"צ י"א)	דאפילו שמפרק האוכל מתוך השבלים מותר הואיל ומפרק רק כלאחר יד כדי לאכול (רמ"א ו')	להחמיר מותר מעט בשינוי בראשי אצבאותיו ולא בידו (ש"ע ו' מ"ב כ"א)	למלול מלילות
כדין מולל מלילות דלענין מפרק אין נפ"מ בין מיד או לאחר זמן דדש ומולל אין אסור משום בורר שעדיין יש לו פסולת - כשאר בורר אוכל מתוך פסולת שאסור על לאחר זמן (מ"ב כ"א שעה"צ ט"ו)	אם השרביטין יבשים או שאר מיני קטניות שאין השרביטין ראויין לאכילה כגון פולין שלגו או השמשמין מקליפתן אסור לכו"ע להוציא הקטניות בלי שינוי - אפילו שדעתו לאכול מיד - ואם דעתו לאכול לאחר זמן אסור אפילו על ידי שינוי (מ"ב כ"א שעה"צ ט"ו)	דלא הוי מפרק רק כמפריד אוכל מאוכל (מ"ב כ"א)	אם השרביטין עדיין לחין ואוכלין אף השרביטין מותר להוציא אפילו בלי שינוי (מ"ב כ"א)	להוציא הקטניות מתוך השרביטין של קטניות
דאסור משום בורר (שכ"א מ"ב פ"ד)	אסור לקלוף דגן וכדומה כשומים בעלים תפוחים אגוזים שקדים וכיוצא בזה להניח לאחר זמן (שכ"א רמ"א י"ט)	דאין זה בכלל מפרק כלל (מ"ב כ"ב)	מותר לקלוף לכו"ע אפילו הרבה כשדעתו לאכול לאלתר (מ"ב כ"ב)	לקלוף דגן וכדומה אחר שנתפרק הדגן מן השבלים מערב שבת
דהו דמי כמתוך השבלין ותוב להחמיר כיון דיש מחמירין ויכול לאכול ע"י שבירה בלא פירוק (רמ"א ו' מ"ב כ"ד)	יש אוסרים לפרק - וטוב להחמיר שלא לפרקן אפילו על ידי שינוי ולפרקן בלי שינוי אסור לכו"ע (רמ"א ו' מ"ב כ"ג)	שאין איסור מפרק שייך רק בקליפה העליונה - דאלי"כ שייך בורר (ש"ע הרב ט')	לכו"ע מותר לשבר הקליפה הקשה ולקלוף גם הקליפה הרכה שעל האגוז גופא - לאכול לאלתר (מ"ב כ"א)	לפרק או לשבר אגוזים לזוים או אגוזים גדולים מתוך קליפתן הירוקה
משום בורר (מ"ב כ"ג)	להפריט: יש להזהר שלא יבורר הפסולת מן האוכל אף שדעתו לאכול מיד (מ"ב כ"ג)	דבכלל תיקון אוכל ולא שייך ברירה בזה (מ"ב כ"ג)	להמ"א מותר לקלוף הקליפה מהם כשדעתו לאכול מיד (מ"ב כ"ג)	לזוים ובטנים שנשתברו ועדיין הם בקליפתן
שבזה חייב חטאת - גיורה משום נפה וכברה (מ"ב כ"ו)	לא ינפה בנפה וכברה - וכן לא ינפה בקנון או תמחוי ולא בשני ידיו דהיינו לדבק שני ידיו כאחת ולקח בשניהם ולנפה ולרמב"ם גם לא מיד ליד חברתה (ש"ע ו' מ"ב כ"ז)	כדי שישנה מדרך חול ולא יבא לנפות בנפה (ש"ע הרב י')	מותר לנפה בידו ובכל כוחו (ש"ע ו')	לנפות מלילות הרבה שהיה לו מערב שבת או אם מלל מעט בשבת ועדיין מעורבים במוץ
דהוה לה כבורר ולבדיל הוה לה בורר מדאורייתא (באה"ל דהוי)	אסור לשרותן במים כדי שיפול הפסולת למטה כגון עפר או שיצוף הפסולת למעלה כגון תבן והיה להסיר האבק והעפר מעליהם (ש"ע ח' מ"ב כ"ט)	כיון שאינו מתכוין לכך ולרש"י משום רק פעמים נופל הפסולת אי"כ מותר משום שאינו פסיק רישא שיפול (באה"ל אף)	מותר ליתן בכברה אף על פי שנופל הפסולת דרך נקיב הכברה (ש"ע ח')	לשרות או ליתן פסולת ואוכל מעורבין במים או בכברה
דיש חיוב חטאת משום בורר שמברר האוכל מהפסולת על ידי זה או משום מרקד - דחשוב עשיית אהל (מ"ב ל"ב ש"ע ו')	אסור ליתן שמרים במשמרת אפילו תלוי המשמרת מערב שבת - ולתלות המשמרת בשבת בוודאי אסור (ש"ע ט' באה"ל אפילו)	שאין בתינת המים משום בורר שהמים שהוא נותן צלולים הם ואין בהם דבר שצריך לברר מהם (מ"ב ל"ג)	אם נתן שמרים במשמרת מערב שבת מותר ליתן עליהם מים בשבת כדי שיחזרו צלולים לזוב עם מקצת מן היין שנשאר בלוע בו ואפילו המים קולטין טעם היין - ומערב שבת מותר ליתן גם שמרים כדי שהיין ישוב ממנו בשבת (ש"ע ט' מ"ב ל"ג באה"ל ליתן)	ליתן שמרים או מים על השמרים על המשמרת התלויה מערב שבת
משום בורר (מ"ב מ')	משקין שהם עכורים אפילו קצת אם רובא האנשי קפדי שלא לשתותו בלי סינון וכ"ש כשאי אפשר לשתות בלי לסנן אסור לסננו (מ"ב מ')	הואיל וראויין לשתות בלאו הסינון ובלא הסינון הם גם כן צלולים וראויין לשתות לכן אין בזה משום בורר (מ"ב ל"ד)	מותר לסנן יין או מים כשהם צלולים אפילו שיש בהם קסמין רקין או קמחין כל שראויים (לרוב) לבני אדם (ש"ע ו' מ"ב ל"ד ל"ה)	לסנן במשמרת יין או מים בשבת

שינוי מקרי. ולענין סודר לא בעינן שיהיה פחות מטפח משולי הכלי שתחתיה, דדי בהשינוי שזהיר בו שלא יעשה בו גומא קודם הסינון, ומשום אהל אין בזה דאין הכלי שתחתיה רחב הרבה, ולהטי"ז גם בסודר צריך שלא יגביהנו משולי הכלי שתחתיה טפח משום אהל, או שלא יכסה בהסודר על כל הכלי דאין אין בזה משום אהל לכו"ע.

האם מותר ליתן קיסמין בפי כלי שמעריץ לתוכו יין?
כלי שמעריץ בו יין מהחבית לא יתן אפי" מער"ש בפי קשין וקיסמין בחזקה כדי לסנן דרך בו בשבת שאין לך מסננת גדולה מזו, ודוקא ביין עכור קצת, דאם הוא יין צלול ומסננו רק מפני קיסמין דקין שבו אף במשמרת ממש מותר. וי"א דאם אינו מהדק בחזק ויכולו קצת קסמין וקשין לעבור דרך שם לא אסור בזה, ובטור לא הזכיר דדוקא בחזק.

האם מותר לברור השמרים מהמשקה בשבת?
מותר לערות בנחת מכלי לחבירו, ובלבד שיהיה שכשיפסוק הקילוח ומתחילים לירד נצוצות קטנות הנישפות באחרונה מתוך הפסולת יפסיק ויניחם עם השמרים, שאם לא יעשה כן הני נצוצות מוכחי שהוא בורר. ודוקא שרוצה לשתות לאחר זמן, דאם בדעתו לשתותו לאלתר מותר כשבורר בידיו, ואף שמערה מכלי לכלי מ"מ עיקר הברירה נעשה על ידי ידיו, ובח"א מחמיר אפילו כשרוצה לשתות לאלתר ומדברי ש"א לא משמע כן. ואם נתן קיסמין בפי הכלי שמערה בתוכו כדי שישתנו היטב בזה אפילו לאלתר אסור, אם אינו מפסיק כשמתחילין הניצוצות לירד משם דחשיב כבורר ע"י כלי. אסור לשפוך השומן מן הרוטב, ואפי" אם לא יסירם בכף אלא ישפוך בהכלי עצמה דהוה כבורר ביד ולא בכלי מ"מ אסור דהשומן מקרי פסולת לגבי הרוטב אם אינו רוצה לאכול השומן לאלתר, ואם שפך ביחד עם השומן גם מקצת מן הרוטב שרי.

האם מותר לסנן חרדל בשבת?
מסננת שנתן בה מע"ש חרדל לסננו ודבשבת אסור לסנן חרדל ע"י מסננת מותר ליתן בה ביצה, אע"פ שהחלמון יורד למטה עם החרדל והחלבון נשאר למעלה ואינו עומד לאכילה, ואם הוא מסנן כדי לאכול החלמון אסור, ויש מקילין בזה ונכון להחמיר, וע"כ יש לזהר מלברור החלמון מן החלבון ע"י איזה כלי כדי לטרוף אותו ולשפוך לתוך הקאווע כמו שנהגין במקום חלב, אבל מותר ליקח החלמון בידו דהוי בורר אוכל לאלתר וביד דמותר, וה"ה דמותר ע"י עירו מקליפה לקליפה.

האם מותר לסנן מים מתולעים בשבת?
מים שיש בהם תולעים מותר לשתות ע"י מפה בשבת, דלא שייך בורר ומשמר אלא במתקן הענין קודם אכילה או שתיה, אבל אם בשעת שתיה מעכב את הפסולת שלא יכנס לתוך פיו אין זה מעין מלאכה ומותר, וי"א דאסור ע"י מפה משום מלבן, ודוקא במים אבל ביין ושאר משקין לכו"ע שרי, ויש מקילין אף במים אפילו להאוסרין שם, ובמקום הדחק יש להקל, וכ"ש בזה שאינו רק מעט. ומ"מ יש לזהר שלא ישתה דרך בית יד מכתונת שלו דחיישינן שמא יסחוט שמצטער בלבישתו. וכשנופל זבוב או ד"א במאכל ומשקה לא יסיר הזבוב בין ביד בין בכלי דהוי בורר פסולת מאוכל, ואף לאלתר אסור, ויש מקילין בנופל לתוך המשקה, וקשה מאד להקל בזה, אלא יקח קצת גם מהמאכל או המשקה עמו ויורוק.

האם מותר לסנן מים או יין במשמרת בשבת?
יין או מים שהם צלולים מותר לסנן במשמרת, ואע"פ שיש בו קצת קסמין דקין הואיל וראוין לשתות בלאו הכי, ומי שהוא איסטניס וא"א למושתו הכי היכא שיש בו קסמין וכדו אפשר אף דרובא דאינשי לא קפדי כלל לא אמרינן בטלה דעתו ולדידיה אסור, וה"ה אם יש בהיין קצת קמחין שראויין לשתות כך לרוב בני אדם, ויכולין לסמוך על המתירין אף בקמחין הרבה, וצלולים מקרי כל שראוי לשתות כך בלי סינון לרוב בני אדם, ויש מחמירין דדוקא כשכולם יכולים לשתות כך ואין מסננון אלא כדי שיהיו צלולין ביותר. וכן משקה שקדים הכתושין מע"ש מותר לסנן בשבת הואיל ויכולים לשתותו כך בלי סינון.

האם מותר לסנן מים או יין בסודר בשבת?
בסודר אסור לסנן מים משום ליבון אפי" מים צלולין לגמרי, אבל במשמרת לא שייך בו ליבון, ודוקא כשאינו עומד מוכן לכך דאל"ה דינו כמשמרת, ויין ושאר משקין מותר, י"א דדוקא ביין אדום אבל ביין לבן אסור לסנן כמו מים, ויש חולקין.

באיזה אופן יש חילוק בין מים עכורים לצלולין?
אם הם עכורים בין מים בין יין אסור לסננם בין במשמרת ובין בסודרים, ודוקא בעכורים לגמרי דלא משתני הכי כלל, דאלו בעכור קצת ואפשר דמשתתי הכי אך רובא דאינשי קפדי שלא לשתותו בלי סינון אין אסור רק במשמרת, אבל בסודרין מותר לסנן יין ושאר משקים, וי"א דדוקא באין בו שמרים כלל שעיקרו אינו מחמת השמרים. ולהרמב"ם במשמרת אסור ואפילו מים ויין צלולים, ואפילו בסודרים לא התירו אלא בצלולין אבל לא בעכורים קצת, ובזה טוב לחוש לדבריו. ובצלולין אפילו מים מותר בסודרין ודוקא במיוחדין לכך, ואם אינן מיוחדין אף יין אסורין, ולרוב פוסקים ביין אפילו בסודרין שאינן מיוחדין מותר.

יין מגתו וחומץ האם מותר לסננו בסודר ובמשמרת?
יין מגתו כל זמן שהוא תוסס טורף חבית בשמריה ונותן לתוך הסודר לדעת הרמב"ם, ולדעה הראשונה אפי" במשמרת שרי. וה"ה חומץ אף שהוא עב ועכור דרך בני אדם לשתותו בלי סינון מותר לסננו, אבל אם הוא עב הרבה שאין ראוי לשתותו כלל אסור לסננו אפילו בסודר, והוה בסתם חומץ, אבל חומץ שהתלעעע ונייכרים בו התולעים נגד השמש אסור לסננו אפי" בחול.

כשמותר לסנן האם גם מותר לסננו בכפיפה?
כ"מ שמותר לסנן יין בסודר, ואפי" יין שהוא עכור קצת דאסור לסננו במשמרת, וכן מים בין צלולים בין עכורים במקצת, מותר לסננו בכפיפה מצדית, ואותו כלי העשוי כנפה שמסננון בה דינו כמשמרת הואיל ומיוחד לכך ואין לסנן בה אלא יין צלול ומים צלולים. וזהו שלא יגביה הכפיפה משולי הכלי טפח משום שינוי, ולפ"ז מים ויין צלולין דגם במשמרת מותר ממילא מותר להגביה הכפיפה טפח ויותר, וי"א שהוא משום אהל דשיעורו בטפה, ולפ"ז גם כשמסנן יין ומים צלולים דינא הכי. ולאומרים משום שינוי אפילו אם הגביה מע"ש ג"כ אסור לשמר, ולהאומרים משום אהל אם התקין זה מע"ש מותר לשמר בשבת. ועשיית אהל לא שייך אלא כשמכסה בהכפיפה כל חלל הכלי שתחתיה, אבל אם אוחזה בידו אחת על הכלי שלא ע"פ כולה ושופך בידו השניה מותר אפי" ביותר מטפה, ואפשר דגם זה

האם מותר להשתמש בהמסננת הקבוע על הברזא (הנקרא איז"י פילטע"ר) בשבת?
הגנה בעצמך...
Sponsored By: DollarPhone
זכות הלימוד

הלכתא דיומא
כל הוציאת שמורות
המחבר לזכותו מ"ל ויחזק
עם משנה ברורה

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן שיט סעיף י
עד סימן שיט סעיף יז

י"ט שבט

מחזור שינתיים

חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות

ואסור להעתיקם בלי רשות

© מהדורת המפעל

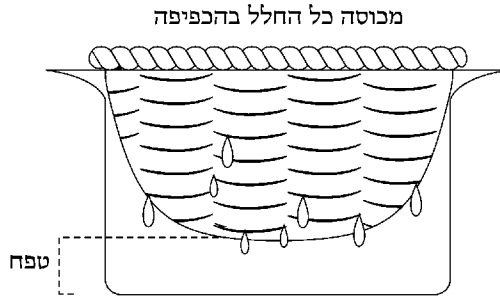

הלבנת דיומא

ודע דענין עשיית אהל לא שייך בזה אלא כשמכסה בהכפיה כל חלל הכלי שתחתיה אבל אם אוחזה בידו אחת על הכלי שלא ע"פ כולה ושוףך בידו השניה מותר אפי' ביותר מטפח

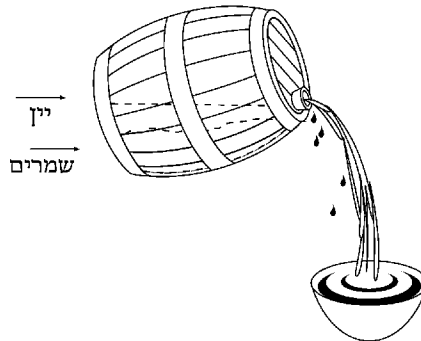
סימן שי"ט - שו"ע סעיף יב
בכפיה מצרית (פי' קופה שעושים מן הגומא וממיני ערבה) ויזהר שלא יגביה הכפיה משולי הכלי טפח משום שינוי

מ"ב ס"ק מ"ט
דהרבה ראשונים סוברין דהטעם שצריך שלא יהיה הכפיה גבוה טפח הוא משום חשש אהל דשיעורו בטפח ולפי"ז גם כשמסנן יין ומים צלולים דינא הכי.

מותר להגביה החבית על איזה דבר כדי שיקלח ממנו היין היטב
מ"ב ס"ק ג"ז
אע"פ שעי"ז יורד יין גם מתוך השמרים אינו חשוב כבורר כ"ז שאין הניצוצות מתחילין לירד מן השמרים

שו"ע סעיף יד
מותר לערות נדחת מכלי לחבירו ובלבד שיזהר שכשיפסוק הקילוח ומתחילים לירד ניצוצות קטנות הנשופות באחרונה מתוך הפסולת יפסיק ויניחם עם השמרים

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן שיט סעיף יז
עד סימן שכ סעיף ג

כ' שבט

מחזור שינתיים

חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות

ואסור להעתיקם בלי רשות

© מהדורת המפעל

הלבנת דיומא

סימן ש"ב - מ"ב ס"ק יד
אם הענבים מונחין בפני עצמן והיין זב מהם במדרון ויורד לתוך יין שהיה שם כבר מע"ש

כל החיות שמונות
ואחד להניחם בל רשח
© מנהלת הסגל

משנה ברורה
מן סימן שיט סעיף י עד סימן שיט סעיף יז

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

יט שבת

סימן ש"ט

דיני בורר בשבת – חלק ג'

הטעם	אסור-חיוב	הטעם	מותר-פטור	האופן / הדין
משום ליבון דשרייתו במים זהו כבוסו ולמ"א ליכא ליבון בשרייתו כיון שאין עליו ליכלוך ויעמו שיכול לבוא לידו לבן על ידי סחיטה - דס"ל דדינו כמים - משום בורר (מ"ב ל"ז ל"ח מ')	אסור לסגן מים בסודר שאינו מוכן לסגן בו אפילו המים צלולים לגמרי - ולט"ז אסור בין לבן - ובעבורים לגמרי אסור לסגן כלל (ש"ע י' מ"ב ל"ז ל"ח מ')	דלא שייך שמא יסחוט שאין הבגד מתכבס ומתלבן על ידם ואפילו אם תמצוי לומר שגם על ידם מתלבן קצת לא חיישינן לסחיטה דאינו חושש לסחוט דאינו יכול לנקותו מריחו וחוורו ולצורך משקה הבלוע בו גם כן אין דרך לסחוט - דאז ליכא משום ליבון ולא יבוא לידי סחיטה כיון שעשוי לכך לא יבא לסחוט כהדין במשמרת (מ"ב ל"ז ל"ט)	מותר לסגן יין ולא"ר אפילו יין לבן או שאר משקין בסודר כל זמן שהמשקין אינם עכורים לגמרי כיון שאין דרך לסגן בסודר - אבל מים מותר לסגן רק בסודר שמוכן לכך (ש"ע י' מ"ב ל"ז ל"ח מ')	לסגן בסודר יין או מים בשבת
דס"ל שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול - דיש עוד פוסקים שסוברים כהרמב"ם בזה דמסניגין יין בסודרין מיייר בצלולין (שעה"צ ל"ד)	אסור לסגן במשמרת כלל אפילו מים או צלולים ואפילו בסודרים אסור אפי' בעבורים קצת ואין הלכה כהרמב"ם - ובוזה טוב ליהוש לדרבי הרמב"ם (ש"ע י' מ"ב מ"א מ"ב)	דס"ל דלא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו היכא דאינו מתכוון לכביסה - דאליכ חיישינן שמא יסחוט - דמעט לכל הפוסקים לא חיישינן בין שמא יסחוט - (באה"ל ואפילו)	מותר לסגן בסודר מים צלולים - בסודרין המיוחדין לכך - או יין צלולים אפילו בסודרין שאינם מיוחדין לכך - ולרע"ב אפילו בין מיייר שמיחודין לכך (ש"ע י' באה"ל ואפילו)	לסגן במשמרת או בסודר יין או מים בשבת לדעת הרמב"ם
דאפשר לדידה הוה בורר ולא אמרינן בטלה דעתו אצל כל אדם אפילו רובא דאנשי לא קפדי כלל - (באה"ל הואיל)	למי שהוא איסטנטי ואי אפשר למשתי הכי היכא שיש בו קוסמין וכדומה לצידה אפשר דאסור ויש מחמירין שאינו נקרא צלול עד שכולם יכולים לשתות כך ואינו מסגן אלא כדי שיהיו צלולין ביותר (מ"ב ל"ד באה"ל הואיל)	-	כל שראוי לשתות כך בלי סינון לרוב בני אדם (מ"ב ל"ד)	השיעור צלול שיחשב צלול וראויים לשתיה
שלא יעשה כדרך שהא עושה בחול - דאם אינו ראוי לשתותו בלי בורר אסור משום בורר - דחיישינן שמא יפרוש על המסננת ויהיור לתוכו (מ"ב מ"א באה"ל ויין)	לדעת הרמב"ם אסור ליתן לתוך המשמרת - והומץ אם הוא עב הרבה שאין ראוי לשתותו כלל אסור לסגנו אפילו בסודר - והומץ שהתלוע ונכרים בו התעלים נגד השמש אסור לסגנו אפילו בחול (מ"ב מ"ד באה"ל ויין)	שאו כל היינות עכורים ושותין אותן במשמריהם ואין כאן תיקון דבלאו הכי משתית ועל כן אפילו כשהוא טרופה ונעשה עבור בצלול דמי ולהרמב"ם הטעם שעד שעדיין לא נפרשו השמרים מן היין יפה וכל היין גוף אחד לא שייך שם ברירה אפילו אם יסגנו - דדינו כיון מגיטו (מ"ב מ"ג באה"ל ויין)	לדעה הראשונה מותר ליתן היין בסודר או במשמרת כל זמן שהיין תוסס - או בחומץ אף שהוא עב ועכור אם דרך בני אדם לשתותו בלי סנון (ש"ע י' מ"ב מ"ד באה"ל ויין)	לטרוף חבוותו יין מגיטו בשמריה או חומץ וליתן לתוך הסודר או להמשמרת
שלא יעשה כעבודין בחול (מ"ב מ"ז)	כשמסגן משקה עבור קצת צריך להזהר שלא יעשה גומא בסודר לקבל היין (ש"ע י"א מ"ב מ"ה)	כמו שמותר לסגן במשמרת אף בסודר אין צריך שינוי (מ"ב מ"ה)	כשמסגן יין צלול מותר לסגן בלי שינוי (מ"ב מ"ה)	לעשות שינוי כשמסגן יין או מים בשבת
משום שינוי שלא יהיה כעבודין דחול וי"א משום אהל דשיעורו בטפח - כיון דגם במשמרת מותר ואינו אסור משום עובדא דחול - דמשום אהל אנפ"מ מה מסגן (מ"ב מ"ט)	יזהר שלא יגביה הכפיפה מצרית משולי הכלי טפח במקום שאסור לסגן במשמרת ולפי הטעם שצריך שינוי או ממים ויין צלולים אין צורך להגביה - ולפי הטעם משום אהל אסור אפילו במים או יין צלולים (ש"ע י"ב מ"ב מ"ט)	כיון שאינו עשוי לסגן בימות החול בכפיפה מצרית - דלטעם שצריך להגביה משום אהל ולא שייך עשיית אהל אם אינו מכסה כל חלל הכלי שתחתיה ואפילו להטעם משום שינוי אפשר דזה מקרי שינוי (מ"ב מ"ז מ"ט)	כל מקום שמותר לסגן יין בסודר מותר לסגנו בכפיפה מצרית אפילו במקום שאסור לסגנו במשמרת כיון יין שעכור קצת דאסור לסגן במשמרת וכן מים בין צלולים בין עכורים קצת מותר לסגן על ידה - ואם אווחה בידו אחת על הכלי שלא על פני כולה ושופך בידו השנייה ואינה מכסה בהכפיפה כל חלל הכלי אפשר דאין צריך להגיה הכפיפה טפח ומותר אפילו יותר מטפח (ש"ע י"ב מ"ב מ"ט)	לסגן בכפיפה מצרית שאינו עשוי לסגן בו במקום שמותר לסגן בסודר ולהגביה טפח משולי הכלי שתחתיה
משום חשש אהל - דאז אין בזה משום חשש אהל לכ"ע (באה"ל הכפיפה)	לט"ז צריך להזהר שלא יגביה הסודר משולי הכלי שתחתיה טפח - או שלא יכסה בהסודר על פני כל הכלי (באה"ל הכפיפה)	דדי בהשינוי שזהיר בו שלא יעשה בו גומא קודם הסינון ומשום חשש אהל ג"כ ליכא דאין הכלי שתחתיה רחב הרבה (באה"ל הכפיפה)	להמ"א מותר אפילו להגביה טפח משולי הכלי שתחתיה ומכסה כל פני הכלי (באה"ל הכפיפה)	כשמסגן בסודר במקום שמותר לסגן בו להגביה טפח משולי הכלי שתחתיה
דלהש"ע הטעם שצריך להגיה הוא משום שינוי אי"כ אינו מועיל כשמגביה מערב שבת (באה"ל ויהר)	להש"ע אפילו הגביה מערב שבת אסור לשמר בו בשבת (באה"ל ויהר)	דהם ס"ל הטעם שצריך ליהר שלא יעשה אהל אי"כ כשהתקן האהל מערב שבת מותר לשמר בו שבת (באה"ל ויהר)	לרש"י וליתר פוסקים מותר אפילו גבוה טפח אם הגביה מערב שבת (באה"ל ויהר)	כשמסגן בכפיפה מצרית (או למ"ד דגם בסודר) שצריך ליהר שלא להגביה טפח משולי הכלי שתחתיה אם הגביה מערב שבת
דמעכב היטב עכ"פ הקסמין והטנפת לעבור מחזי כמשמרת - דאז חשוב סינון כיון שלא יוכלו לעבור דרך שם אפילו קצת קסמין וקשין - ולטור כיון דאיתא קסמין וטנפת דלא עברי בהו דמי למשמרת (מ"ב נ"ב באה"ל בתוקה)	אסור ליתן אפילו מערב שבת אם היין עבור קצת כדי לסגנו - לראב"ד אסור רק כשהמדקו בחוק - אבל להטור אסור אפילו שלא בחוק (מ"ב נ"ב באה"ל בתוקה)	הואיל וראויין לשתות בלאו הכי לא חשוב בורר (ש"ע י')	אם היין צלול ומסגנו מפני קסמין דקין שבו מותר אף במשמרת ממש (מ"ב נ"ב)	ליתן בפני הכלי שמעריץ בו יין מחביות קשין וקסמין בחזקה
שאם לא יעשה כן הני ניצוצות מוכחי שהוא בורר מתוך הפסולת שבשולי הכלי - דחשוב בורר בכלי משום הקסמין (ש"ע י"ד מ"ב נ"ה)	צריך להזהר שכשיפסוק הקילו ומתחילין ליהר ניצוצות קטנות הנושפות באחרונה דהיינו טיפים קטנים המטפטפות מתוך הפסולת יפסוק לנער ויניחם עם השמרים - אפילו דעתו לאכלו לאלתר (ש"ע י"ד מ"ב נ"ה)	דבתחילת שפיתן כשעדיין אין הפסולת ניכר לאו בורר הוא - דאינו חשוב בורר כל זמן שאין הניצוצות מתחילין ליהר מן השמרים (מ"ב נ"ד נ"ז)	מותר לערות מכלי לחבירו בנחת עד שיפסוק הקלוח - וכן מותר להגביה החביות על איזה דבר כדי שיקלח ממנו היין היטב (ש"ע י"ד)	לערות משקה עם שמרים מכלי לחבירו כשתנן קסמין בפני הכלי כדי שיסגן היטב

כל החיות שמורות
מאסור להנתיקם בלי רשות
© מנהלת הסגל

מסנה ברורה מן סימן שיט סעיף י עד סימן שיט סעיף זז

דפי סיכום

מחזור שנתיים
שנה ב'
יט שבט

סימן שוי"ט דיני בורר בשבת - חלק ד'

האופן / הדין	מותר-פטור	הטעם	אסור-חייב	הטעם
לערות משקה עם שמרים מכלי לחבירו כשלא נתן קסמין בפי הכלי	אם רוצה לשתותו לאלתר מותר לערות נבחת אפילו אחר שיפסקו הקלוח ומתחילין לירד הנצוצות קטנות (מ"ב נ"ה)	דקיי"ל אוכל מתוך פסולת כשבררן שלא על ידי כלי מותר אם בדעתו לאכל מיד וכן העיקר הברירה נעשה על ידי ידיו (מ"ב נ"ה)	אם רוצה לשתות לאחר זמן דינו כלעיל כשנתן קוסמין בפי הכלי (מ"ב נ"ה)	דלאחר זמן דינו כבורר בכלי ואסור אי מחזי כבורר (מ"ב נ"ה)
לשפוך השומן מן הרוטב	מותר אם שופך ביחד עם השומן גם מקצת מן הרוטב - ומותר לשפוך השומן אם רוצה לאכול השומן לאלתר (מ"ב נ"ה)	דאינו בורר אם שופך גם השומן - דחשוב בורר בידו והשומן חשוב אוכל אם רוצה לאכול השומן לאלתר (מ"ב נ"ה)	אסור לשפוך השומן מן הרוטב אפילו ישפוך בהכלי עצמה וכ"ש בכף אלא אפילו רוצה לאכול לאלתר הרוטב (מ"ב נ"ה)	דפסולת מתוך האוכל אסור אפילו בורר בידו והשומן מקרי פסולת לגבי הרוטב אם אינו רוצה לאכול השומן מיד (מ"ב נ"ה)
ליתן ביצה במסננת שנתן בה חרדל לסננו	מותר ליתן ביצה במסננת שנתן בה חרדל לסננו אף על פי שהחלמון יורד למעלה ואינו עומד לאכילה (ש"ע ט"ז)	הלא חשוב כבורר אוכל מתוך הפסולת דאף החלמון שהוא מסנן אינו בשביל אכילה רק כדי ליפות מראה החרדל (מ"ב נ"ה)	אסור ליתן הביצה אם כונתו לסננו כדי לאכול החלמון ונכון להחמיר כן אפילו שיש מקילין גם בזה (מ"ב נ"ה)	דמקרי שני מיני אוכלין דשייך בזה ברירה (מ"ב נ"ה)
לברר החלמון של הביצה מהחלבון כדי לאכלו	מותר לקח החלמון בידו כדי לאכלו לאלתר - וכן מותר לבררו על ידי עירוי מקליפה לקליפה (מ"ב נ"ח)	דהוי בורר אוכל כדי לאכול לאלתר דמותר - וזה גם כן מקרי כבורר בידו ובפרט דהרבה אחרונים סוברים דחשוב מין אחד בוודאי יש להקל (מ"ב נ"ח שעה"צ מ"ט)	יש להזהר שלא יברר החלמון מן החלבון על ידי איזה כלי כגון כדי לטרוף אותו ולשפוך לתוך הקאוע כמו שנהגים במקום חלב (מ"ב נ"ח)	דאסור משום חשש בורר (מ"ב נ"ח)
לברור משקה כשרוצה לשתותו על ידי מפה בשבת	מותר לשתות מים או יין שיש בהם תולעים על ידי מפה בשבת - ולא"ר מותר במים אפילו להאוסרים במים אפילו במקום דליכא כלל וכן יש להקל במקום הדחק - ואין לאסור משום שמא יסחוט (ש"ע ט"ז מ"ב נ"ט)	דלא שייך בורר ומשמר אלא במתקן קודם אכילה או שתיה אבל במתקן בשעת שתיה שלא יכנס לתוך פיו אין זה מעין מלאכה - כיון שאינו מתכוין לכביסה או כיון שאינו נשרה בו אם דבר מועט - כיון דאינו נשרה במים רק דבר מיעוט מהבגד כדי הנהגת פיו אינו חושש לטחטו (ש"ע ט"ז מ"ב נ"ט שעה"צ נ"ב)	ליש אוסרין אפילו כשליכא ליכלוך אסור במים - ויש להזהר שלא ישתה דרך בית יד מכתנת שלו (מ"ב נ"ט ס')	משום מלבן - דבזה חיישינן יותר שמא יסחוט כיון שמצטער בלבישתו (מ"ב נ"ט ס')
להסיר זבוב או דבר אחר שנפל במאכל ומשקה	יקח קצת גם מן המאכל או המשקה עמו ויורוק - ויש מתירין כשנפל בתוך המשקה - אבל קשה מאד להקל כן (מ"ב ס"א באה"ל אלא)	דלא יברר הפסולת לבד - דס"ל דאין ברירה בה וגם לא שייך ברירה אלא מה שצריך לפשפש ולברור משאיכ דבר שצף למעלה כבר ברור הוא הו"ל כמשחיל ביניתיא מחלבה - דכמעט כל האחרונים ס"ל שאסור ובפרט דמלחא דאורייתא (באה"ל אלא באה"ט ב')	לא יסיר הזבוב או הדבר אחר בין ביד בין בכלי אפילו לאכול או לשתות לאלתר (מ"ב ס"א באה"ל אלא)	דהוי בורר פסולת מאוכל דאסור אפילו לאכול מיד (מ"ב ס"א)
לחבץ פ"י להוציא החמאה מן החלב כדי לאכלו בשבת	מותר להוציא מהחמאה או השומן כשמיניח קצת עם החלב או שיטול החלב עם השומן - ואם מוציא בידיו מותר להוציא החמאה או השומן כדי לאכלו לאלתר (מ"ב ס"ב)	דכשניינין אין הפסולת ניכר לאו בורר הוא - דמותר לברור האוכל מהפסולת בידו כדי לאכלו מיד (מ"ב נ"ד ס"ב)	המחבץ פ"י מוציא החמאה מן החלב וכן הקולט שומן הצלי על פני החלב וכן הנותן קאוע בחלב או שאר מיני חומץ כדי לחבצו או העושה כמין גמי ונותן הקום בתוכו ומי החלב הטפין חייב - ואסור אפילו על ידי אינו יהודי - ואם לוקח בכלי אסור אפילו אם דעתו לאכול החמאה או השומן לאלתר (ש"ע י"ז מ"ב ס"ב)	משום בורר דכל זה בכלל מחבץ דהוא תולדה דבורר - כיון ששוקח בכלי אסור אפילו לאלתר (ש"ע י"ז מ"ב ס"ב)
לחבץ פ"י להוציא החמאה או החלב לצורך מוצאי שבת באופן שיותר אם לאכלו בשבת	מותר לעשותו על ידי אינו יהודי כשאין האינו יהודי בורר בצמצום ואם חשש שיפסד ויתקלקל (מ"ב ס"ב)	דהכנה לצורך חול הוא רק איסור דרבנן ומותר על ידי אינו יהודי במקום פסידא (מ"ב ס"ב)	אסור לעשותו אפילו על ידי אינו יהודי אם האינו יהודי יברור בצמצום (מ"ב ס"ד)	דלבררו אלאחר זמן איסורו דאורייתא ע"כ אסור אפילו על ידי אינו יהודי (מ"ב ס"ב)
המעמיד חלב במקום חם כדי שיעשה גבינה והלוקח הקום ועושה גבינה חייב (מ"ב ס"ג)	-	-	המעמיד חלב במקום חם כדי שתעשה גבינה וכן הלוקח הקום ועושה גבינה חייב (מ"ב ס"ג)	משום בונה של המקבץ חלב אל חלק דרבך הכל עד שיעשה גוף אחד דומה לבנין (מ"ב ס"ג)
ליתן שומשמים ואגוזים לתוך הדבש	למיד מתר ליתן רק שלא יגבל הרבה (מ"ב ס"ה באה"ל שנותנים)	דס"ל דהלכה כר' יוסי ואין איסור רק על הנותן מים לקמח (באה"ל שנותנים)	לדעת הפוסקים דסברי כרבי אסור ליתן (באה"ל שנותנים)	משום לש כמו שס"ל בנתינת מים לתוך הקמח אסור (באה"ל שנותנים)
לחבץ בידו שומשמים ואגוזים שנתן הדבש או להפריד מאכל עבה מן הרוטב	במחבר משמע דמותר לקבצם אם רוצה לאוכלם לאלתר - ובתוספתא כתב דמותר להפריד בכף מאכל עבה מן הרוטב לאכול לאלתר (מ"ב ס"ד ט"ז)	דמשמע דאיסורי משום בורר ומותר לברור האוכל בידו כד לאכול לאלתר - משום דדרך אכילה בכך (מ"ב ס"ד ט"ז)	לא יקבצם בידו להפריד אותם מן הדבש - ולהמ"א אסור אפילו דעתו לאכול לאלתר (ש"ע י"ז מ"ב ס"ד ט"ז)	משום בורר - דלהתוספתא כתב דאיסורו משום לש ולא מצינו הולק באיסור לש אם דעתו לאכול לאלתר (מ"ב ס"ד ט"ז)
ליתן שמרים במשקה בשבת כדי להעמידם	-	-	נהגו שלא ליתן שמרים במשקה בשבת כדי להעמידם א"ע"פ שראוי לשתותו בשבת ולמ"א הוא תולדת בורר (מ"ב ס"ו)	דעל ידי זה יורדין גם שמרי המשקה עצמו בשולי הכלי והוא דומיא דמחבץ על ידי הקבה שנותנים בו מתפרד הקום מן החלב (מ"ב ס"ו)
לרוק ברוח בשבת או לשפוך מים והרוח מפזר הטיפים	למ"ב לכאורה מותר ברוק שלא ראה מי שחושש לזה - ורע"א מתיר גם בשפך מים - ואפשר דגם לרמ"א מותר לשפוך מים אפילו הרוח מפזרו (מ"ב ס"ו באה"ל מפזר)	כיון שאינו מתכוין לזורה וכ"ש שאינו דרך זורה - דס"ל דמלאכת זורה הוא רק כשמברר פסולת מאוכל ולא בכלול פסולת - דאפשר דזורה רק בגידולי קרקע ואדם חשוב גדולי קרקע משאיכ מים לא הוי גידולי קרקע ועד דלא ניתא ליה (מ"ב ס"ו באה"ל מפזר)	לרמ"א הרוק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק חייב - וי"א דהאיסור כשמעביר הרוח המים ד"א משום מעביר ד"א ברש"י (רמ"א י"ז באה"ל מפזר)	משום זורה כמו הזורה את התבואה ברכת לרוח שהוא אחד מל"ט אבות מלאכות בשבת דאפילו שהרוח מסייעתו חייב משום זורה (מ"ב ס"ח באה"ל מפזר)

המחבץ והמעמיד חלב וכדו' מה דינו בשבת?

המחבץ שמוציא חמאה מן החלב, וכן הלוקח חלב ונותן בו קיבה או שאר מיני חימוץ כדי לחבצו, או העושה כמין כלי גמי ונותן הקום בתוכו ומי החלב נוטפין, וכן הקולט שומן הצף ע"פ החלב, כ"ז תולדת בורר הוא ואסור אפילו ע"י א"י, ע"כ יזהר שכשיגיע סמוך לחלב יניח קצת עם החלב ואז שרי וה"ה להיפוך שיטול קצת מן החלב עם השומן הזה, אבל ליקח השומן בצמצום אסור אפילו דעתו לאכול לאתרו שהרי הוא לוקח בכף, וכשמערה מכלי לכלי שרין, וכ"ז דוקא כשצריך לאכול בשבת דאל"כ הוי כמכין משבת לחול, ולא בעינן שיהיה דעתו לאכול לאתרו כיון שאין שם בורר עליו, ואם א"צ לו רק שחושש שיפסד ויתקלקל מותר לעשות ע"י א"י כשאינו בורר בצמצום.

איזה דברים אסור לעשות משום בורר או בונה וכו'?

אע"פ שמותר ליתן שומשמים ואגוזים לדבש לא יחבצם בידו משום בורר, ואם דעתו לאכול לאתרו שרי לחבוץ בידו, וי"א דאסור משום לש, ולפ"ז אפי' דעתו לאכול לאתרו אסור, וי"א דעצם נתינת שומשמן ואגוזים לדבש אסור משום לש. והמעמיד חלב במקום חם כדי שתעשה גבינה, והלוקח הקום ועושה גבינה, חייב משום בונה. ומחבץ להפריד בכף מאכל עבה מן הרוטב הוא מעשה קדירה ומותר משום דדרך אכילה הוא בכך. נהגו שלא ליתן שמרים במשקה בשבת כדי להעמידם אע"פ שראוי לשתותו בשבת.

איזה דברים אסור לעשות משום זורה?

הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק חייב משום זורה, ולא ראינו מי שחושש לזה כיון דאינו מתכוין לכך וכ"ש דאין זה דרך זורה, ולרע"א בכלול פסולת אין בו משום זורה, ולכן בשופך מים מועטים מצלוחית דרך הלון והרוח מפזר הטיפות א' פונה לכאן וא' פונה לכאן אינו חייב משום זורה, ואפי' לרמ"א דוקא ברוק אסור אבל לא במים דלא הוי ג"ק.

איזה פירות אסור לסחוט בשבת?

זיתים וענבים אסור לסחוט, ואם יצאו מעצמן אסורים אפילו לא היו עומדים אלא לאכילה. ותותים ורמונים אסור לסחוט, ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר, ואם עומדים למשקים אסור, ואם לא נתכוין בעת קבוצו לא לאכילה ולא למשקה רק סתמא אסור. ושאר כל הפירות מותר לסחוט אף דהוא חשב עליהן בסחיטתו למשקה, ובמקום שנהגו להחמיר כשסחטן לשם משקה אין להקל בזה.

באיזה מקום מותר לסחוט שאר פירות?

במקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג דינו כתותים ורמונים ובאותו מקום שתיה.

אסור ובשאר מקומות שרי, אך אם דרך להוליך המשקה של הפירות ממקום למקום אסור בכל העולם, וי"א דאם נודע לנו שבאיזה מקום נהגו לסחוט למשקה, ואפי' הם רק מקצת בני אדם מחמת שיש להם פירות הרבה ולא עיר שלמה אסור מחמת זה לסחוט בכל מקום, ודוקא בענין שאם היה לכל העולם פירות הרבה כאלו היו סוחטין אותם, אבל בלא"ה אמרינן דבטלה דעתם אפילו בזה המקום גופא, ויש אוסרין כשהוא סחטן לשם משקה, ועכ"פ בזה המקום שנהגו לסחוט בודאי אין להקל בכל גוונא. והני אגסים שקורין בערנע"ס אסור לסחוט.

פירות שאין דרכן לסחוט האם מותר לסחטן למשקה?

הפירות שאין הדרך כלל לסחטן בשום מקום מותר לסחטן אפילו למשקה, וי"א שאסור לסחוט שום פרי אלא אם כונתו רק למתק הפרי אבל למימיו אסור, ואין להחמיר בזה אם לא במקום שנהגו להחמיר אין להקל, ואפילו במקום שנהגו להחמיר בשאר פירות היינו דוקא כשסוחטו לשם משקה, אבל כשסוחטו בקערה לטבל בו המאכל שרי, ובזיתים וענבים אסור אף באופן זה. ותפוחים כהיום ג"כ דינו כתותים ורמונים דיש מקומות שנהגו לסחוט מהם הרבה, אך אם התפוח מבושל וסוחט שייצא ממנו שרי. וי"א תפוחים דמי לשאר פירות, ואין להקל בזה בזמנינו כיון שהמנהג לסחטן.

האם מותר לסחוט ע"י מציצה בפה?

ודוקא לסחוט אסור, אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן, וכ"ש בשאר דברים כגון שנתן בשר במרק או פת ביין ומוצץ אותם, וכן למצוץ תותים ורמונים בפיו או קני צוקער, ויש אוסרין למצוץ בפה מענבים וכיוצא בהם אפילו שאר דברים הנ"ל שמותר לסחטן, ובזיתים וענבים נכון להחמיר מלמצוץ אפילו בפיו ובשאר דברים אין להחמיר, ואפילו בזיתים וענבים אין להחמיר רק כשהוא דרך יניקה לבד שמוצץ אותם ואינו משימם לתוך פיו, אבל אם משימם לתוך פיו ומוצץ המשקה ומשליך החרצנים לחוץ לכו"ע מותר.

האם מותר לשתות יין היוצא מהענבים בשבת?

זיתים וענבים שנתרסקו מע"ש משקים היוצאים מהם מותרין, וכ"ש חלות דבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן דמתרין. ואפילו במחוסר דיכה מותר המשקין היוצאין, וי"א דבעינן שיהיה נודך היטב, ולענין דינא אין להתיר בריסוק לבד כ"ז שמחוסר דיכה. ואפי' אם לא נתרסקו מע"ש אם יש יין בגיגית שהענבים בתוכה אע"פ שהענבים מתבקעים בשבת בגיגית מותר לשתותו בשבת. ואם הענבים מונחין בפני עצמן והיין זב מהם במדרון ויורד לתוך יין שהיה שם כבר מע"ש אסור כל היין להסתפק ממנו. מותר לתת ענבים בשבת בתוך היין שיתבקעו ויוציאו יינם וכן מותר לשרות צמוקים וכיוצא בהם במים לעשות שתיה.

האם מותר לסחוט פרי מאראנצע"ן בשבת? **הגנה בעצמך...**

זכות הלימוד

לימוד שבת ערך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחזור לשינויים מ"ל ויתר
© מיתחלת ומסעל

לסחוט כבשים ושלקות אם לגופם שא"צ למים ואינו סוחטן אלא לתקנם לאכילה אפי' סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר, וה"ה דמותר לכתחלה לסחוט לאקשי"ן משומן הנבלע בהן אם הוא עושה משום שאין יכול לאכלן משום שומן הרבה שבהן, ודוקא לצורך שבת אבל אסור לסחוט בכל גונו לצורך מו"ש, ובזיתים וענבים אסור בכל גונו. ואם צריך למימיהן מותר לסחוט לתוך קדירה שיש בה אוכל או לתוך המורי"ס, אבל אם אין בה אוכל או לתוך המשקין אסור. ולר"ח אם צריך למימיהן חייב אפי' בכבשים ושלקות, וכל היכא שצריך למימיהן לעולם חייב אפילו כשסוחט לתוך האוכל, וטוב להחמיר כדבריו והמחמיר תע"ב, ושאר פירות לכר"ע מותר לסחוט למימיו לכתחלה.

האם מותר לסחוט דג מציר שלו?

הסוחט דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן, ודוקא בציר שנבלע בו ממשקה דעלמא, אבל בציר היוצא מגופו דומה לסוחט שאר כל הפירות דמותר.

שלג וברד האם מותר לרסקן בשבת?

השלג והברד אין מרסקין אותם לשברם לחתיכות דקות כדי שיזובו מימיו, אבל לשבור חתיכה ממנו שרי ואפי' אם יזובו קצת מים עי"ז, אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו ואינו חושש, ויש מתירין אפילו לרסק בידים לתוך הכוס, וכן אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים ליהנות מהם, וה"ה דמותר לכתחלה להניח, ולהרמ"א יש להחמיר אף דנימוח מאליו משום גולד.

האם מותר לשבר את הקרח בשבת?

מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו, וי"א דבנהר או באר אסור, והרבה אחרונים חולקין עי"ז, ולצורך שבת יש להקל. צריך לזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד, ויש מקילין בזה, אך שיזהר שלא ירסקם, ולהמתירין לרסק לתוך הכוס גם בזה שרי, ואין להקל בזה.

האם מותר ליטול ידיו במלח בשבת?

יש לזהר שלא ישפשף ידיו במלח, ודוקא במלח לבד, אבל מותר להשליך מלח במים אפילו הרבה וליטול ידיו מהם אחר שנימוחו, אך שלא יעשה מי מלח עזין דהיינו שני שלישי מלח ואחד מים.

חרצנים וזגים האם מותר לשתות מימיהן בשבת?

חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמד מותר למשוך מהם ולשתותם, ואפי' לא נתן מים והיין מתמצה וזב מאליו מותר לשתותו. צמוקים שחתכן ונתן עליהן מים וסחטן בשבת חייב לכר"ע, ומ"מ אם נתן הצמוקים והיין לתוך משמרת או סודר מע"ש ומסתנן והולך בשבת אפי"ה מותר לשתות מאותו יין בשבת, ודוקא שהסודר או המשמרת מגיע עד היין שבכלי בענין שתיכף כשיצא מן המשמרת אינו ניכר כלל ובטל.

האם מותר לסחוט ענבים לתוך התבשיל?

מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה וה"ה תוך קערה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל, ואפילו באשכול העומד למשקה ג"כ מותר, ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה, אבל אם אין בה תבשיל וכן לתוך כלי שיש בה משקה אסור וחייבא נמי יש בזה, ואפילו דעתו ליתנו אח"כ לתבשיל, וי"א דחייב עליו, וי"א דיש בזה איסורא ולא חייבא, וה"ה בתותים ורמונים יש איסור באופן זה.

בוסר האם מותר לסחטו בשבת?

י"א דה"ה לבוסר שמותר לסחטו לתוך האוכל, ור"ת אוסר בבוסר הואיל ואינו ראוי לאכול, וה"ה בשאר פירות שאינם ראויים לאכילה אסור לסחטן למימיהן אפי' לתוך אוכל, ויש להחמיר כסברא אחרונה. ואם רוצה לאכול לאתרוג או דבר שסוחט לתוכו הבוסר מותר, ויש מחמירין ונכון להחמיר, אך אם הבוסר ראוי לאכול ע"י הדחק מי שסומך להקל אין למחות בידו.

לימוני"ש האם מותר לסחטו בשבת?

מותר לסחוט לימוני"ש אפילו למשקין, ואפילו אם הדרך לסחטן בחול לתוך מים שנתנו בהם צוקע"ר לשתות לתענוג מ"מ נוהגין העולם להקל לעשות זה בשבת, ובזמן הזה שממלאין חבית למאות לשתות עם פאנ"ש באיזה מקומות צ"ע גדול אם מותר לסחטן בשבת לתוך משקה, וצריך לזהר שיסחוט מקודם על הצוקער בפ"ע דהוי כמשקה הבא לאוכל, וכן לסחטו לתבשיל ועל גבי האוכל פשיטא דשרי. והא דמותר לסחוט לימוני"ש היינו קודם שנכבשו, אבל אם כבושים במלח וש"ד דינם ככבשים ושלקות.

כבשים ושלקות האם מותר לסחטן בשבת?

הגנה בעצמך... באיזה אופן מותר לתת לימוני"ש תוך הטיי בשבת?

ל"ימוד שנתן עורך אר"ח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
האחר לזכויות מ"ל ושות'
מתחלת ומסגל

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה
מן סימן שכ סעיף ג
עד סימן שכ סעיף יג

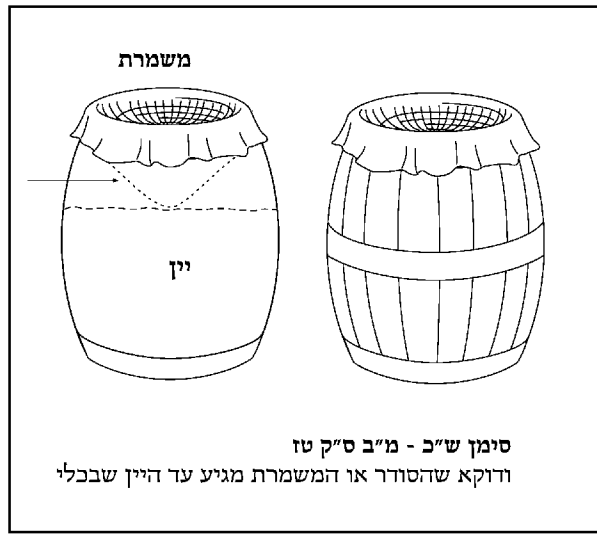
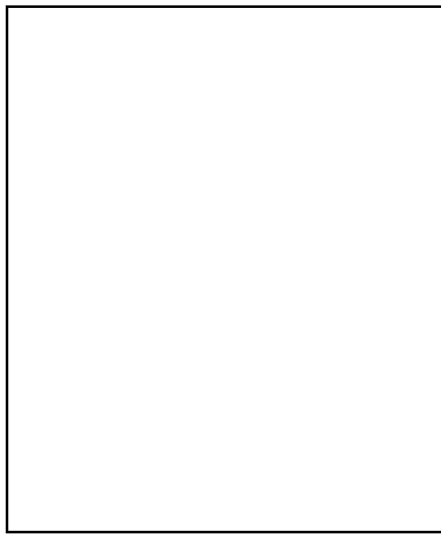
כ"א שבט

מוחזור שינתיים
חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה
מן סימן שכ סעיף יג
עד סימן שכא סעיף א

כ"ב שבט

מוחזור שינתיים
חלק ב'

1800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיק בלי רשות
© מנהלת הסגל

דפי סיכום

מנחה ברורה
מן סימון שכ סעיף ג עד סימון שכ סעיף יג

דפי סיכום

מחזור שנתיים
שנה ב'
כא שבת

הטבלאות אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה

סימון ש"כ

דיני סחיטה בשבת – חלק א'

הטעם	אסור-חייב	הטעם	מותר-פטור	האופן / הדין
משום מפרק שהוא תולדה דרש (מ"ב א')	אסור לסחטן, והסחטן חייב ואסור לסחטן אפילו לקערה לטבל בו המאכל (ש"ע א' מ"ב א' ח')			לסחוט זיתים וענבים
גזירה שמא יבא לסחטו לכתחילה - דכיון דרובן לסחיטה קיימא נוחא לה בהמשקה שבו וחישינן שמא ימלך עליהם לסחיטה (מ"ב ג' ד')	אסורים - אפילו לא היו עומדים אלא לאכילה הדיינו שקבצם לאכילה (ש"ע א' מ"ב ד')			משקין שיצאו מעצמן בשבת מזיתים וענבים
הואיל ומקצת בני אדם סוחטין אותם כזיתים וענבים אסורה רבנן אטו זיתים וענבים (מ"ב ה')	אסור לסחטן אף שסתמרו עומדין לאכילה (ש"ע א' מ"ב ה')			לסחוט תוחים ורמונים (וכיום תפוחים בכלל מ"ב ט' באה"ל דינו)
גזירה שמא יסחוט - דסתמא כעומדין למשקה דמי כל זמן שלא קבצן לאכילה (מ"ב ו')	אם התוחים והרמונים עומדין למשקין - או אפילו סתמא שלא נתכוון בעת קביצו לכלים אסור המשקין שיצאו מהם (ש"ע א' מ"ב ו')	דליכא למיגור שמא יסחוט ולא ניהא לה במה שזבו (מ"ב ו')	אם התוחים והרמונים עומדין לאכילה מותר המשקין שיצאו מהם (ש"ע א')	משקין שיצאו מעצמן בשבת מתוחים ורמונים
דאו דינו במקום שנהגו לסחוט - דלא אמרינן בטלה דעתו דכן היה כל העולם נוהג אם היה להם הרבה פירות כאלו שהיו סוחטין - (מ"ב ח')	לרמ"א אם דרך לסחוט אפילו במקום אחר ודרך להוליך המשקה של הפירות במקום אסור בכל העולם אפילו במקום שלא נהגו לסחטן - ולרמ"א אם נודע לנו שבאיהו מקום נהגו לסחוט למשקה אפי' הנהוגים בזה רק מקצת בני אדם לא עיר שלימה אסור מחמת זה לסחוט בכל מקום - להבי"ח אסור לסחוט שום פרי לנימיו וכן פסק הרמ"ב במקום שנהגו להתמיר (מ"ב ח')	משום דעומדין לאכילה וליכא דבעי למשקין אין שם משקה על היצוא מהם והוי כמפריד אוכל מאוכל ואף שהוא חשוב עליהם בסחיטתו למשקה בטלה דעתו אצל כל אדם - דאמרינן בטלה דעתך אצל כל אדם - הבי"ח כתיב שכן המנהג - דלא מקרי משקה בשביל זה (מ"ב ז' ח')	מותר לסחטן אפילו חשב עליהם בסחיטתו למשקה (דלא כט"ז דמתיר רק לסחטן סתמא דאו נוכל לומר שכונתו למתק הפרי ולא לשם משקה) - ולרמ"א דאוסר אם מקצת בני אדם סוחטין אם הטעם שהיה סחטן לא היה מטעם שהיה להם הרבה או מותר לכל העולם אפילו להרמ"א - ולהבי"ח מה שמותר לסחוט פרי הוא רק למתק הפרי - אבל לסחוט בקערה לטבל בו המאכל מותר לכ"ע בשאר כל הפירות (ש"ע א' מ"ב ז' ח' באה"ל מותר)	לסחוט שאר כל הפירות במקום שלא נהגו לסחטן
דאו דינו כתוחים ורמונים דאסרו אטו זיתים וענבים (רמ"א א')	במקום שנהגו לסחטן לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג אסור לסחטן באותו מקום ולמסקנת הבאה"ל אפילו אם היה לכל העולם הרבה פירות לא היו סוחטין אסור במקום שדרך לסחטן (רמ"א א' באה"ל ובמקום)	-	מותר לסחטן אם נהגו לסחטו לרפואה לבר (רמ"א א')	לסחוט שאר כל הפירות במקום שנהגו לסחטן
דס"ל דינו גזרת מיונק מהבהמה שאסור אפילו שהוא דרך שינוי - כיון שסחיטתן דאורייתא נכון להחמיר (מ"ב י"ב)	יש אוסרים למצוץ בפה מענבים וכיוצא בהם כגון מרק מהבשר או יין מהפת וכן למצוץ תוחים ורמונים או קני צוקער - ולא"ר יש להחמיר שלא למצוץ דרך יניקה בפיו זיתים וענבים כשיאנו בפיו כדעיה זו (רמ"א א' מ"ב י"ב)	מטעם דאין סחיטה בפיו וכל דבר שאין דרכו בכך לא גזרו חכמים ואינו דומה לינק מהבהמה בשבת שאסור אפילו בפיו משום שאינו שינוי גמור דכן דרך כל בעל חי לינק - דבלאו הכי אין בסחיטתן משום חיוב חטאת דהם כמו כבשים ושלקיות - דסחיטתן מדרבנן - דלכ"ע דרך מאכל הוא (מ"ב י"ב)	יש מותרין למצוץ בפה מענבים המשקה שבהם - וכל שכן בשאר דברים כגון שנתן בשר במרק או פת ביין וכן מותר לדיעה זו למצוץ תוחים ורמונים בפיו או קני צוקער - ולא"ר יש להקל כדעיה זו בשאר דברים שאינם זיתים וענבים - ואפילו בזיתים וענבים אין להחמיר אם משימם לתוך פיו ומוצץ המשקה ומשליך החרצנים לחוץ (רמ"א א' מ"ב י"א י"ב)	למצוץ בפיו מן הענבים וכדומה המשקה שבהם
כשיטת הטור וספר התרומה (באה"ל שנתרסקו)	לבאה"ל אין להתיר בריסק לבר כל זמן שמחוסר דיכה כמו שכתב הטור שנתרסקו יפה (באה"ל שנתרסקו)	דכיון שנתרסקו יזוב המשקה מעליו ושוב אין בהם חיוב חטאת אפילו אם יסחוט בידיים ולכן לא גזרו על המשקין היוצאין (מ"ב י"ג)	מותר המשקין היוצא מהם להמחבר אפילו מחוסר דיכה מותר המשקין היוצאין וכ"ש חלות דבש שרסקן (ש"ע ב')	משקין היוצאין מזיתים וענבים שנתרסקו מערב שבת
משום שהוא דבר שיש לו מתירין שהרי מקודם שנתערב היה בעין וניכר (מ"ב י"ד)	אם הענבים מונחין בפני עצמן והיין זב מהם במדרון ויורד לתוך יין שהיה שם כבר מערב שבת אסור כל היין להסתפק ממנו (מ"ב י"ד)	אפילו שהוא דבר שיש לו מתירין שאפילו באלף לא בטל מתירין משום שכל היין היוצא מענבים מתבטל ביין שבגיתית ולא ניכר היין בעין לא חל עליו שם איסור - כמו שמותר בשלג - דס"ל דלא דמי לשלג וברד (מ"ב י"ד באה"ט ו')	אם הענבים הם בגיתות עם היין מותר המשקין היוצאין מהם אפילו כשענבים מתבקעות בשבת בגיתים - וכן מותר לכתחילה לעשות כן וכן הדין בצמיקים - דלא כט"ז שמתיר רק בדיעבד (ש"ע ב' מ"ב י"ד באה"ט ו')	משקין היוצאין מזיתים וענבים וכו' כשיש יין בגיתות
דבהו לא היה היין זב מעליו ואינו דומה לענבים שנתרסקו (מ"ב ט"ז)	אסור לשתותו אם רק חתכן ונתן עליהם מים והסחטן בשבת חייב לכ"ע (מ"ב ט"ז)	דאף שיצא קצת יין מחרצנים בשבת נתבטל תיכף בהמים (מ"ב ט"ז)	אם נתרסקו ונדכו מותר למשך מהם ולשתותם ואפילו לא נתן מים והיין מתמצה חב מעליו מותר לשתותו (ש"ע ג' מ"ב ט"ז)	חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמר לשתותו
משום שהוא דבר שיש לו מתירין שהרי מקודם שנתערב היה בעין וניכר (מ"ב י"ד)	אם הסודר או המשמרת אינו מגיע עד היין שבכלי אסור לשתותו בשבת (מ"ב ט"ז)	דמותר ליתן מערב שבת אע"פ שנעשה המלאכה בשבת - דכיון שמגיע המשמרת עד היין אז תיכף כשיצא היין נתבטל בהיין ואינו אסור משום דבר שיש לו מתירין כיון שאינו ניכר (מ"ב ט"ז)	מותר לתת - ומותר לשתות מאותו יין בשבת אם מגיע המשמרת עד היין שבכלי (מ"ב ט"ז)	לתת הצמיקים והיין לתוך משמרת או לתוך סודר מערב שבת להסתכן והולך בשבת

כל החיות שמורות
מחוקק להגנתם בלבד ושאר
© מחוקקת הסכס

משנה ברורה מן סימן שכ סעיף ג עד סימן שכ סעיף יג

דפי סיכום

מחזור שנתיים
שנה ב'

כא שבת

סימן ש"ב

דיני סחיטה בשבת – חלק ב'

האופן / הדין	מותר-פטור	הטעם	אסור-חייב	הטעם
לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה	מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל אפילו האשכול עומד למשקה (מ"ב ד' באה"ל דהוה)	דהוה לה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי, ומשום מפרק בויתים וענבים אינו כי אם בשצריך לסחיטת הפרי למשקה שאו חשוב פריקה שמפרק המשקה מן האוכל משא"כ בזה אין דרך פריקה דהוי כמפריד אוכל מאוכל (מ"ב י"ז)	אסור לסחוט למקום שאין בה תבשיל אפילו יש בו משקה וחייב יש גם בזה - אפילו דעתו ליתנו אח"כ לתבשיל - והמחמיר שלא לסחוט אפילו לאוכל תבוא עליו ברכה ורי"ח גם אוסר בזה (מ"ב י"ז י"ח)	משום אסור סחיטה שחייב משום מפרק שהוא תולדה דיש - דבעינן שישחטנו לתוך התבשיל - כמו שכתב הרא"ש (מ"ב א' י"ז י"ח)
לסחוט אשכול ענבים לתוך קערה שיש בה תבשיל	מדברי כל הפוסקים הראשונים משמע דאין חילוק בין קדירה לקערה ולשאר כלי שיש בה תבשיל (באה"ל לתוך)	דהא דחילוק בגמרא בין קדירה לקערה הוא משום דסתם קדירה יש בה תבשיל וסתם קערה אין בה תבשיל (באה"ל לתוך)	מדברי רש"י משמע שקערה אסור (באה"ל לתוך)	דלא מוכחא מילתא דוימנין למשקין קבעי לה (באה"ל לתוך)
לסחוט בוטר הם ענבים שלא נתבשלו כל צרכן לתוך קדירה שיש בה תבשיל לאכלו לאחר זמן וה"ה שאר פירות שאינם ראויין לאכילה	יש מי שאומר דבוטר מותר לסחוטו לתוך אוכל (ש"ע ה')	כהדין באשכול ענבים	הרבינו תם אוסר לסחוט בוטר - אפילו יש בני אדם שאוכלין אותו וראוי לאכילה ע"י החק (ש"ע ה' מ"ב י"ט באה"ל הוואיל)	הוואיל ואינו ראוי לאכול וחשוב כבוטר אוכל מתוך פסולת - דבטלה דעתן אצל כל אדם (רמ"א ה' מ"ב י"ט)
הנ"ל בבוסר לאכלו לאלתר אותו רבו שסוחט הבוסר לחוכו	להט"ז מותר לסחוט לתוך האוכל אם רוצה לאכול האוכל לאלתר - והמ"ב פסק דאם הבוסר ראוי לאכול על ידי הדחק אין למחות בהמקל בט"ז (מ"ב כ' באה"ל לאכול)	דמותר אוכל מתוך פסולת אם הוא לצורך אותו סעודה דהא משום סחיטה ליכא כיון שבא לתוך האוכל - דאו לא שייך כל כך דש מדאורייתא (מ"ב כ' באה"ל לאכול)	להנ"א אסור משום בוטר לשטת רבינו תם האוסר כבוטר - וכן מחמיר המ"ב (מ"ב כ' כ"א)	משום שהוא דרך ברירה דאי אפשר בענין אחר ואינו דומה לאוכל מתוך פסולת שאין דרך ברירה - כמו הולכת שהוא משום דש וברש אין נפ"מ בין לאלתר או לאחר זמן (מ"ב כ' באה"ל לאכול)
לסחוט לימוני"ש	מותר לסחוט אפילו למשקין אף שדרך לסחוט בחול - ואפילו הדרך לסחוט בחול כהול מים שנתנו בהם צוקע"ר לשותות לתענוג המנהג העולם להקל לעשות זה בשבת - ולסחוט על הצוקע"ר או על אוכל בוודאי מותר אפילו שהחיי אדם מפקפק בזה ואין צריך לחוש לחומרת ר"ח באשכול הענבים (ש"ע ו' מ"ב כ"ב שעה"צ כ"ז באה"ל לסחוט)	כיון שאין דרך לסחוט לצורך משקה רק לטבל בו אוכל הו"ל כשאר פירות - דאפשר דלא מיתסר אלא כשה"ה לשותות מי סחיטת הפרי גם בלא תערובות משקה אחר אי"נ כיון דהמנהג לסחוט מימיו לתוך משקה אחר ליתן בו טעם ואינו סחוט לבד מותר - דהוה משקה הבא לאוכל (מ"ב כ"ב)	צ"ע בזמן הזה דידוע שממלאין חביות למאות לשותות עם פאני"ש באיזה מקומות אם מותר לסחוט לתוך משקה (מ"ב כ"ב)	דאפשר דמי לתותים ורמונים כיון שדרך לסחוט בפני עצמם (מ"ב כ"ב)
לסחוט כבושים ושלקות ששלקו קודם השבת ונשארו מימיהם בהם	מותר לסחוט ממשקה הצף עליהם והנבלע בהם כדי לתקן גופם לאכילה לבד ואין צריך למימיהם כמו שדרך לסחוט הייק שקורין שאלאטי"ן לאחר ששרו אותן במים - ואם צריך למימיהם מותר לסחוט לתוך קדירה שיש בה אוכל (ש"ע ז' מ"ב כ"ד)	כיון שאינו מוכן בשביל המשקה אינו בכלל מלאכה ואינו בכלל מפרק כלל ואף דסוחט לתוך הקערה ואין המשקה הולך לאיבוד - דלא גרע מאשכול ענבים שמתור (מ"ב כ"ד כ"ז)	אם צריך למימיהם אסור לסחוט לתוך קדירה שאין בה אוכל - אבל פטור - (ולר"ח כל שהוא צריך למימיהם חייב טהאת אפילו סחט לקדירה שיש בו אוכל והמחמיר כן תבא עליו ברכה אפילו אין הלכה כמותו) - בויתים וענבים אסור בכל גווני - אסור לסחוט לצורך מוצאי שבת בכל גווני (ש"ע ז' מ"ב כ"ד כ"ז כ"ט ל')	כיון שהיה עליו שם משקה מקודם שנבלע גרע משאר פירות דמותר לסחוט וש"יך בו שם סחיטה - דס"ל דבר תורה אינו חייב אלא על סחיטת יזתיים וענבים בלבד - (דס"ל אם צריך למימיהם חייב אפילו בכבושים ושלקות ואפילו כשסוחטו לתוך האוכל) - דרך העולם סוחטין אותן למימיהם (מ"ב כ"ד כ"ט ל')
לסחוט לאקשי"ן משוקן הנבלע בהן	מותר לכתחילה לסחוטו אם משום שאין יכול לאכלו משום השוקן הרבה שבהם (מ"ב כ"ה)	דאינו סוחטו רק לתקן לאכילה ולח"א מותר מטעם דשוקן המפרישו היו גם כן אוכל והוי כמפריד אוכל מאוכל (מ"ב כ"ה)		
לסחוט דג לציוו	מותר לסחוט ציר היוצא מגוף הדג (מ"ב ל"א)	דרומה לסוחט שאר כל הפירות למימיהם דמותר (מ"ב ל"א)	אם נבלע בו ציר ממשקה דעלמא דינו כסוחט כבושים ושלקות למימיהם (ש"ע ח')	דדומה כסוחט שלקות למימיו דאסור (מ"ב ל"א)
לרסק (לשבר) שלג וברד	מותר לשבור חתיכה ממנו אפילו אם יזובו קצת מים על ידי זה (מ"ב ל"ב)	דאינו מתכוון שיוזב מים ועוד שהמים הולך לאיבוד (מ"ב ל"ב)	אסור מדרבנן לשברם לחתיכות דקות כדי שיוזבו מימיו (ש"ע ט' מ"ב ל"ג)	דדמי למלאכה שבוורא המים הללו אי"נ גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקין וי"א הטעם משום נולד (מ"ב ל"ג)
ליתן שלג וברד לתוך כוס משקה	מותר ליתן לתוך הכוס - ויש מתירין אפילו לרסק בידים בתוך הכוס (ש"ע ט' מ"ב ל"ד)	דאינו עובר מעשה שנימוח מאלו - כיון שנתערב בתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו רבנן כלל (מ"ב ל"ד)	יש אוסרין לרסקן בידים אפילו בתוך הכוס (מ"ב ל"ד)	מעשה לא גזרו רבנן ולא משום שאינו בעין (מ"ב ל"ד)
להניח שלג וברד בחמה או כנגד המדורה	להחמיר מותר לכתחילה וכ"ש שמוותר להנות ממנה שנימוח (מ"ב ל"ה)	כמו שמתיר לתוך הכוס והמחמיר לא ס"ל הטעם משום נולד (מ"ב ל"ה) שעה"צ ל"ה	לרמ"א בס"י ש"ח יש להחמיר אף שנימוח מאלו (מ"ב ל"ה)	משום נולד ואינו דומה לכוס כיון שניכר שאינו מעורב במים (מ"ב ל"ה)
לשבר קרח כדי ליטול מים מתחתיו	מותר לשבר קרח כדי ליטול מים מתחתיו ולצורך שבת יש להקל אפילו בקרח שעל הגהר או באר (ש"ע ו' מ"ב ל"ז)	שהרי אינו בורא מים כלל ושכירת הקרח אינה מלאכה כלל ולא אסור ברסק אלא אם עושה כדי שיוזבו מימיו (מ"ב ל"ז באה"ל י"ד)	למ"א אסור בקרח שעל הגהר או על הגהר (מ"ב ל"ז)	דס"ל כיון שמחובר לקרקע יש בו חשש בנין וסתירה (מ"ב ל"ז)
ליטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד	יש מקילין ליטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד - ולמ"א מותר אפילו לרסקן בידי - ואין להקל בזה (מ"ב ל"ז באה"ל יזהר)	ס"ל להנטייה מותר רק כשנתלין כן צריך להזהר שלא ירסקם - כיון שנתערב במים לא גזרו - דרוך זה העתיקו כמה ראשונים (מ"ב ל"ז באה"ל יזהר)	להמחבר צריך להזהר שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד כגון בימות החורף - ואם נטל בהם צריך להזהר שלא ידחקם בין ידיו (ש"ע י"א)	כדי שלא יבוא לידי ריסוק - שלא יהא מרסק (מ"ב ל"ז)
לשפשף ידיו במלח	מותר להשליך אפילו הרבה מלח במים עד שני שליש מלח ואחר מים וליטול ידיו מזהם אחר שנימוחו (מ"ב ל"ח)	כמו שמתיר ליתן שלג וברד לתוך הכוס - דאסור לעשות מי מלך עוין (מ"ב ל"ח)	יזהר שלא ישפשף ידיו במלח לבד (ש"ע י"ב)	דגם בזה יתהוה מים על ידי השיפשוף (מ"ב ל"ח)

האם מותר לדרוס או להטיל מים על השלג?

דורס שלג ברגליו ואינו חושש, ואף אם השלג נימוח וזב על ידי זה לית לן בה. יש מתירין להטיל מי רגלים בשלג, והרא"ש היה נוהר, ויש להקל, אם לא שאפשר בלא טורח טוב ליהדר.

האם מותר לפרוס בגד לכסות החבית?

אסור לפרוס סודר ע"פ החבית וליתן ע"ג הכלי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה, אבל בגד העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו לסוחטו, ודוקא בענין דאין בו משום חשש אהל. ודוקא שהיתה או החבית ריקנית, דאל"ה פריסת סודר בעצמה אסור משום חשש סחיטה אפילו אם לא יניח כלי על גבה.

האם מותר להדק מוכין בפי הפך או לקנח בספוג?

אסור להדק מוכין בפי הפך שיש משקין משום סחיטה, ודוקא כשהם לחים מן המשקין שבתוך הכלי, ואפי' הם עשויין לכך נמי אסור, ואפילו אם אין בפי הפך כלום נמי אסור, ואם הם יבשין עדיין מותר. ספוג אין מקנחין בו אא"כ יש בו בית אחיזה, ואם הוא ספוג יבש יש להחמיר משום דלא פלוג, וברש"י לא משמע כן וצ"ע לדינא.

האם מותר להסיר הפקק שסתמו בו החבית?

חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום נקב שבדפנה שמוציאין בו היין, יש מי שמתיר להסיר אותה בשבת או להחזירה אע"פ שא"א שלא יסחוט דהוי פ"ר דלא נחא ליה, ואפילו רק היכא שאין נהנה כלל בהפעולה שנעשה על ידו ואין לו שום נ"מ בזה נקרא ג"כ פ"ר דלא נחא ליה, וי"א דכיון דפסיק רישא הוא אסור מדרבנן, והוא שלא יהא תחתיו כלי, אבל אם היה תחתיו כלי שנטוץ בה טיפת הנטיפה, וכן אם היה הפקיקה בסתימת הנקב שלמעלה שהיין הנסחט יורד לתוך החבית, אסור להדק או להסיר הפקיקה לכו"ע. והעולם נוהגים היתר בדבר ומקילין אפילו ביש כלי תחתיה, ויש לגמגם בה, וטוב להנהיגם שלא יהא כלי תחת החבית בשעה שפוקקים הנקב, ומ"מ צריך שיהיה ג"כ ברזא ארוכה. וכ"ז הוא לענין שבת דבעינן שיהא מלאכת מחשבת, אבל לענין שארי איסורי תורה פ"ר דלא נחא ליה לכו"ע אסור ואיסורו הוא מן התורה. וכ"ז הוא בחבית של יין ושאר משקין, אבל לא במים דאיסור סחיטתו הוא משום ליבון ואסור בכל גוונא, וי"א דיינ לבן דומה למים לענין כבוס ולא איירי כאן כ"א ביין אדום. וכ"ז הוא רק להפוסקים דשאר משקים אין מלבנים, אבל להפוסקים דאין חילוק בין מים לשאר משקין ובפרט יין די"א דדומה למים לענין כביסה, ונב"טו הסכים לזה ביין לבן, יהיה מן התורה אסור סתימת המסוכריא משום איסור ליבון, ואין חילוק בין אם המשקה הנסחט הולך לאיבוד או לא.

נשפך משקין על המפה באיזה אופן מותר לגוררם?

אם נשפך שכר או שארי משקים שאינם מלבנים על המפה שעל השלחן והוא

רוצה לנקותו, להט"ז לא ישאב משם תוך כף אחד ולשפוך לחוץ, ולא יועיל מה שישפוך אח"כ הכף לחוץ, אלא בסכין יש היתר לדחות מעל המפה ולגרור על ידו אפי' בכח המשקה שנשפך על המפה ויזוב לאיבוד, וטוב שלא יגרוד בכח דצריך להזהר מה שיוכל להזהר, ולהא"ר אין חילוק בין כף לסכין ואין בשניהם אלא איסור דרבנן, אמנם לכתחלה בודאי יש ליהדר מאד שלא לגרוד בכח אפילו בסכין וכ"ש בכף, אלא יסיר המשקה הצף מלמעלה שלא בדוחק, ובאופן זה אפילו בכף שרי לכו"ע. אם מים או יין לבן נשפך על המפה אסור לגרור אפילו בסכין כשגוררו בכח דהוי מכבס, ואפשר דבמים אף שאין בכח אסור לגרור, ומ"מ בעת הצורך אין להחמיר שלא בכח.

נשפך משקין על השלחן האידך מקנחין אותו?

אם נשפך שכר ושאר משקה על המפה שעל השלחן, והוא רוצה לגרור אותם בכף או בסכין כדי לנקות המפה, יזהר שלא יגררם בכח כדי שלא יבוא לידי סחיטה, ורק יסיר את המשקה הצף מלמעלה, וואם המשקים צבועים יזהר שלא יצטבע שאר מקומות המפה ע"י גרירתו, וכ"ש אם נשפך מים על המפה בודאי יזהר מאד בזה. הסוחט שער או עור פטור אבל אסור, ולכן הטובל בשבת יזהר שלא יסחוט שערו לנגבם.

האם מותר לצבעות משקין?

ליתן כרכום בתבשיל מותר ואין לחוש לו משום צובע דאין צביעה באוכלין, וכן מותר ליתן יין אדום בתוך יין לבן ואע"פ שמתאדם, וואפילו אם מכוין לכתחלה לעשות מראה בהמאכל או בהמשקה אין להחמיר, וי"א דנכון למנוע מזה, ומ"מ אין רשאי לעשות מראה ביי"ש ודבש שיקנו ממנו, וכ"ש שלא להשים סממנים בצלוחית מים להעמיד בחלון נגד השמש.

האם יש ליהדר לקנח ידיו בכגד משום צובע?

י"א שהאוכל תותים או שאר פירות הצבועים צריך ליהדר שלא יגע בידיו צבועות בכגדיו או במפה משום צובע, ואע"ג דצובע פניו וידיו ליכא למיחש, ובכגד אדום כ"ש דאסור לקנחו, ויש מקילין בכ"ז כיון שהוא דרך לכלוך, ויש לסמוך עליהם היכא דאי אפשר לו ליהדר בזה.

איזה דברים וכמה צריך לצבוע שיהא חייב?

הצובע חוט שארכו ד"ט או דבר שאפשר לטוות ממנו חוט כזה חייב, ודוקא צבע המתקיים אבל צבע שאינו מתקיים כלל כגון שהעביר סרק או ששר על גבי ברזל או נחשת וצבעו פטור, אבל איסור יש בו. העושה עין צבע כגון שנתן קנקנתום לתוך מי עפצא שנעשה הכל שחור, או שנתן איסטיס לתוך מי כרכום שנעשה הכל ירוק חייב, וי"א שאינו חייב משום צובע אלא כשצובע בהצבע דבר אחר שע"י זה נגמר מלאכת הצבע, אבל צביעת מים שהוא עין הצבע לא. ונתנית דיו וסממנים לתוך המים אסור משום לש.

הגנה בעצמך... כשנשפך יין על השלחן האם מותר להניח עליו סמרטוט?

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מל ידוע
© מהדורת הסתיו

כל החיות שמורות
ומסודר להנחיתם בלי רשע
© המחלקה הספג

משנה ברורה
מן סימן שכ סעיף יג עד סימן שכא סעיף יא

דפי סיכום

מחזור שנתיים

שנה ב'

כב שבט

סימן ש"כ

דיני סחיטה בשבת – חלק ג'

הטעם	אסור-חייב	הטעם	מותר-פטור	האופן / הדין
		כיון דאינו מתכוון לזה ולט"ו כיון שהוא דבר שאי אפשר להזהר בו לא גזרו בה (מ"ב ל"ט)	מותר לדרוס שלג ברגליו ואינו חושש אף אם השלג נימוח וזב על ידי זה (ש"ע י"ג מ"ב ל"ט)	לדרוס שלג ברגליו
שעל ידי זה ודאי נימוח וכיון דעביד מעשה גרע מלידת שלג לכוס (מ"ב מ"א)	הרא"ש היה נוהר שלא להטיל מי רגלים בשלג ולא"ר אם אפשר להזהר בלא טורח טוב להזהר (ש"ע י"ד מ"ב מ"א)	דומיא דדרוס שלג ברגליו (מ"ב מ')	להר"מ מורטנבערג מותר להטיל מי רגלים בשלג וכן פסק ה"ט"ו והא"ר (ש"ע י"ד מ"ב מ"א)	להטיל מי רגלים בשלג
שמא יבא לידי סחיטה לסחוט הסדר מן המים שנבלע בו והסוחט כגד חייב משום מלבן (מ"ב מ"ב)	בגד שאינו עשוי לפרוס עליו אסור לפרושו על פי החביות שיש בו מים ואפילו החביות ריקנות שאז מותר ליתן הסודר אסור ליתן על גביו הכלי שדוללים בו (ש"ע ט"ו מ"ב מ"ב)	כיון שאינו חושש עליו לסחוט שהרי עשוי לכך ואינו מקפיד עליו אם הוא גבוי במים (מ"ב מ"ג)	בגד העשוי לפרוס על החביות מותר לפרותו ולתת הכלי שדוללים בו עליו (ש"ע ט"ו)	לפרוס סודר על פי החביות וליתן על גביו הכלי שדוללים בו בענין דאין בו חשש אוהל
דע"י ההדוק המוכן בתוך פי הפך בא לידי סחיטה שהוא תולדת ליבון - שיוצא המשקה הבלוע בו ונופל לתוך הפך והוי בכלל דישא כמו סוחט זיתים וענבים אף שאינו מתכוון לזה אסור משום פסיק רישא (מ"ב מ"ד)	אסור להדק מוכין בפי פך אפילו אין בו משקין כשהמוכין לחין מן המשקין שבתוך הכלי אפילו המוכן עשויין לכך - ואפילו להסוברים דבשאר משקין חוץ ממים אין בו משום מלבן (ש"ע ט"ו מ"ב מ"ד באה"ל להדק)	דאין חשש סחיטה כל זמן שהמוכין יבשים (באה"ל להדק)	מוכין יבישים מותר להדקן אפילו כשיש משקין בפך (באה"ל להדק)	להדק מוכין בפי פך שיש בו משקין
משום סחיטה דאי אפשר שלא יסחוט כשאוחזו באצבעותיו בלי (ערוך) בית אחיזה - משום לא פליג - שאז יש משום סחיטה מ"ב מ"ח באה"ל (ספוג)	אם אין להספוג בית אחיזה אין מקנחין בו והטבלא או הקערה - לא"ר אפילו הספוג יבש - ולרש"י דוקא לח אסור (ש"ע י"ז באה"ל ספוג)	דאז אפשר לקנח בלי סחיטה - דכיון שיש לו בית אחיזה הוי לה כצלוחית מלאה מים שמריק ממנה מים (מ"ב מ"ז)	אם יש לו בית אחיזה מותר לקנח בו לרש"י ורמב"ם ע"י שיאחזו בבית אחיזה - ולראב"ד אפילו אי אפשר לו לקנח בלי סחיטה מותר לקנח (ש"ע י"ז מ"ב מ"ז)	לקנח בספוג (דבר שטבעו ששואב המים והמשקין לתוכו)
כיון שנהנה בסחיטה זו הו"ל פסיק רישא דניחא לה - משום פסיק רישא ואסור מדרבנן - דאינו דומה לבית אחיזה של ספוג דמהני דאין שם אלא קינוח בעלמא משא"כ כאן יש בודאי סחיטה - שיהיה תרתי לטיבותא - דכל משקין חוץ ממים דעת כמה ראשוניו שאין בהם משום ליבון ואסור סחיטתו רק משום מפרק כמו סוחט זיתים וענבים אבל בחביות מים אסור סחיטתו משום ליבון הפקיקה דסוחט תולדה דמלבן ואסור בכל גוהי אפילו לא ניחא בסחיטתו (מ"ב נ"ב נ"ג נ"ה)	אם היה תחתיו כלי שנוף בה טיפת הנטיפה או אם היה הפקיקה למעלה שהחין הנסחט יורד לתוך החביות אסור מדאורייתא להדק או להסיר הפקיקה - ויש אוסרים אפילו אין כלי תחתיו ואינו נהנה ולא ניחא לה - ואפילו למתירין יש להנהיגם שלא יהא הכלי תחתיו וגם שתהא בראו ארוכה - ואם יש בחביות מים ולט"ו או יין לבן אסור בכל גוהי (ש"ע י"ח מ"ב נ"ב נ"ה)	כיון שהנבק בדופן החביות בצידה וכיון שאינה נהנה בסחיטה זו שהיין הנסחט הולך לאיבוד הו"ל פסיק רישא דלא ניחא לה - דיש ללמד עליהם זכות כיון שהברזא ארוכה חוץ לנעורת ואין יד מגעת לנעורת הו"ל כספוג שיש לו בית אחיזה - דלא ניחא לה ובשבת מלאכת מחשבת בעינן (ש"ע י"ח מ"ב נ"ב נ"ג)	יש מתירין להסיר ולסתום הנקב שבדפנה שפקקו בפקק של פשתן אפילו שאי אפשר שלא יסחוט כשאין כלי תחתיו - והעולם נוהגים היתר בדבר טוב להנהיגם שלא יהא הכלי תחתיו בשעה שפוקק הנקב - ולכ"ע אינו חייב (ש"ע י"ח מ"ב נ"ג)	להסיר ולהחזיר הפקק של חביות של יין או שאר משקין שפקקו בפקק של פשתן
דלא בעינן מלאכת מחשבת (מ"ב נ"ג)	כל איסורי תורה דעת הרא"ש לכ"ע אסור ואיסורו מן התורה (מ"ב נ"ג)	דבשבת בעינן מלאכת מחשבת (מ"ב נ"ג)	באסורי שבת י"א שמותר ו"א שאסור מדרבנן (מ"ב נ"ג)	פסיק רישא דלא ניחא ליה שאינה נהנה מהפעולת המלאכה (באה"ל דלא)
שלא יבוא לידי סחיטה - דסחיטת מים הוא תולדה דמלבן - משום צובע (מ"ב נ"ה)	יזהר שלא יגררם על המפה בבח - וכ"ש במים יזהר מאד - ואם המשקה צבועים יזהר שלא יצבע שאר מקומות של המפה על ידי גרירתו (מ"ב נ"ה)	כדי שלא יסחוט מן המפה - דדעת רוב הפוסקים דבגד שאין בו ליכלוך לא אמרינן שרייתו הוא כיבוסו וגם שאין מכוון לכבס (מ"ב נ"ה באה"ל ט"ב)	יסיר רק המשקה הצף מלמעלה - ובשעת הדחק אפילו במים (מ"ב נ"ה באה"ל ט"ב)	לגרור שכר או שאר משקין ששפך על המפה שעל השלחן כדי לנקות המפה
	אסור לסחוט שער או עור ולכן הטובל בשבת יזהר שלא יסחוט שערו לנגבם (מ"ב נ"ה)		הסוחט שער או עור פטור (מ"ב נ"ה)	לסחוט שער או עור
שהוא עובדא דחול - שיש בוה חשש חיוב חטאת - מהא דשוחט חייב משום צובע והרי הוא באוכלין (מ"ב נ"ז באה"ל ליתן)	אסור לעשות מראה בין שרף דבש שקנו ממנו - וכ"ש שאסור להשיב סמננים בצלוחית מים להעמיד בחלון נגד השמש - ולנשמת אדם יש למנוע בכלל מלצבוע מאכל (מ"ב נ"ז)	שאין צביעה באוכלין (ש"ע י"ט)	מותר ליתן כרכום כתבשיל וכן מותר ליתן יין אדום בין לבן אע"פ שמתאדם ואפילו כשמתכוון לכתחילה לעשות מראה בהמאכל או בהמשקה (ש"ע י"ט מ"ב נ"ז)	ליתן כרכום כתבשיל או יין אדום בתוך לבן
דט"ל דפסיק רישא דלא ניחא לה אסור אף על גב דמקלקל הוא - דמתקן הוא (מ"ב נ"ז ט"ו)	י"א שאסור ליגע בידיו הצבוע מאוכלין על בגדיו או במפה - וכ"ש בבגד אדום אם נצבע באדום (ש"ע כ' מ"ב נ"ט)	דמותר אפילו לצבוע פתו במשקה שאין צביעה באוכלין - דאין צביעה אלא בדבר שדרכו לצבוע - כיון שהוא דרך לכלוך (ש"ע כ' מ"ב נ"ח נ"ט)	מותר ליגע בפתו - ויש מקילין דאין לחוש במה שידיו או פניו נצבע מן הצבע - ויש לסמוך עליהם היכא דאי אפשר לו להזהר בוה (ש"ע כ' מ"ב נ"ח נ"ט)	האוכל תותים או שאר פירות הצובעים שיוגע בידיו צביעות כבגדיו או במפה או בפתו או בגופו
שאסור לצבוע אם דרכה להתייפות בכך (מ"ב נ"ח)	אסור לאשה לעבור סרק על פניה או בכל דבר שדרכו לצבוע (מ"ב נ"ח)	דהרי אתה מעבירו לשעתו ואינו צובע כלל (מ"ב נ"ט)	מותר לצבוע כשאין דרכו לצבוע (מ"ב נ"ח)	לצבוע פניו וידיו
זוה שיעורו וכן מצוינו בשיעור ליבון ד' טפחים (ס' ש"ב מ"ב ל"ט)	אם הצבע מתקיים (מ"ב נ"ט)	אסור להרמב"ם העושה עין צבע כגון שנתן קנקנתום לתוך מי עפצא שנעשה הכל שחור או איסטיס לתוך מי כרכום שנעשה הכל ירוק חייב - ולכ"ע אסור לעשותו (מ"ב נ"ט)	הראב"ד אינו חייב משום צובע בצביעת מים שהוא עין הצבע (מ"ב נ"ט)	העושה עין צבע

האיך עושים מי מלח בשבת?

אין עושים מי מלח הרבה ביחד לתת לתוך הכבשים, וה"ה אם נותן יין וחומץ ושאר משקין במלח, ודוקא אם כונתו לתת לתוך הכבשים, אבל אם אין כונתו לזה אפילו הרבה מותר, ויש אוסרין. ואפילו אם נותן שמן לתוך מי המלח להטעים ג"כ אסור, ואם נותן שמן להמים קודם שנותן המלח לתוכו או בהמלח קודם שנותן המים לתוכו יש מקילין בזה. אבל יכול לעשות ממנו מעט לתת לתוך התבשיל או לטבול בהן פתו, ואם נתן לתוכו שני שלישי מלח אסור לעשות ממנו אפילו מעט, וכן מותר לשפוך על נתחי עוף ודג צלוי, ובין אם הוא עושה לצורך סעודה זו או לצורך אחרת, אבל אסור לעשות לצורך חול. מותר להוסיף חומץ במוריים אחר שכבר נתיבשה.

איזה דברים אסור למולחן בשבת?

אסור למלוח חתיכות צנון, וה"ה כל דבר שצריך מליחה כגון בצלים ושומים ואוגערקס חייך, ד' או ה' ביחד מפני שנראה ככובש כבשים והכובש אסור מפני שהוא כמבשל, ונדבר שאין דרכו לכבוש שרין, אלא מטבול כל אחת לבדה ואוכלה תיכף, ולא דוקא תיכף ממש אלא שעה מועטת שזייע קצת לא הרבה. והרבה אסור אפילו דעתו לאכלם תיכף ולא להשהותם במלחם עד שיצא מרירותם מזיעה כדרכם ג"כ אסור, ואם משהה אותם במלחם עד שזיועו כדרכם אפילו מלח או מטבול חתיכת צנון חדא אסור.

למעשה האיך מולחין כהיום ירקות בשבת?

מנהגנו שחותרין בשבת צנון דק ונותנין אותו בקערה ומולחין אותו ושופכין עליו חומץ ואוכלין אותו, כיון דאין מניחין אותו כלל להזיע אלא שופכין שם החומץ וגם מינים אחרים לא דמי לעיבוד, וכ"ש אם שופכין שם שמן תיכף שהשמן מחליש כח המלח, ובקצת מקומות עושים ירק שקורין שלאטיין ומולחין הירק בפ"ע תחלה ומשהין אותו כך ומסננין המים שיוצאין ממנו ואח"כ מערבין אותו עם שמן זית וחומץ וזה איסור גמור, ודוקא כשנותן השמן עליהם תיכף מותר.

מה אסור ליתן לתוך החומץ?

אסור לשפוך יין ושאר משקים לכלי שיש בו חומץ כדי שגם זה יהיה חומץ, ואם עושה זאת כדי להחליש כח החומץ בלבד שרי לכו"ע. וליתן אוגערקס חייך בתוך הכבשים שיתחמץ אסור לכו"ע.

האם מותר לטבול במלח אחת אחת?

י"א שמותר לטבול כמה חתיכות צנון אחת לאחת לבדה ולהניחם יחד לפניו כדי לאכלם מיד זו אחר זו, שלא ישהה אותם זמן ארוך אפילו באותה סעודה עצמה כגון מתחלת הסעודה עד סופה כדי שזיועו הרבה, אבל אם הן משתהין שעה מועטת ומזייעין קצת אין בכך כלום, ויזהר שלא יהיו נוגעות זו בזו, והמנהג שלא להשהות כלל במלח אלא מטבול ואוכל במלח.

האם מותר למלוח בשר ולהדיח בשר בשבת?

אסור למלוח בשר מבושל או ביצה מבושלת להניחה, ואפילו דעתו לאכול ביומו אם הוא לצורך סעודה אחרת יש לזהר בזה, ונהיינו כשהסעודה אחרת נמשך זמן רב אחר סעודה ראשונה, וי"א דאין לאסור רק אם בדעתו להניח לאחר שבת, ובפרט אם העת חם והוא עושה כן כדי שלא יסריח בודאי יש להקל לצורך סעודה אחרת. בשר או דג חי אסור למלוחו בשבת כדי שלא יסריח, ואפילו במקום הפסד אסור, ואפילו רוצה למלחו כדי לאכלו אחר מליחתו חי אסור, אבל מותר להדיח הבשר כדי לאכלו אח"כ חי.

האם מותר להדיח בשר שלא נמלח ג' ימים?

אסור להדיח הבשר שלא נמלח כשחל יום ג' להיות בשבת וכדי שלא יאסר אח"כ לבישול, ואפילו ע"י א"י אסור להדיח דיוכל לצלותו, ודוקא ביחיד בביתו, אבל בקצב המוכר לאחרים יש הפסד בזה ויכול לעשות ע"י א"י, וכן באוונות פטומות שיפסיד השומן אם יצלם מותר ע"י א"י אפי' יחיד בביתו. ואפי' בבשר בהמה יש להקל להדיח ע"י א"י, ואם אי אפשר ע"י א"י מותר גם ע"י ישראל, אך אם מונח הבשר בכלי טוב שירחוק ידיו עליו עד שיהיה שרוי הבשר במים.

האם מותר לדוך פלפלין בשבת?

מותר לדוך פלפלין אפילו הרבה יחד, ודוקא מה שצריך לו לאותה שבת, והוא שידוכם בקתא של סכין ובקערה. אבל לא ידוך בקתא של סכינא במכתשת אף דשינה במה שדך בקתא של סכינא, וי"א דאף במדוך של עץ יש לזהר בזה. וה"ה דדך בקתא ע"ג שלחן או בשולי כלי ע"ג שלחן דהוי תרי שינויי, אבל בבוכנא המיוחדת לכתישה אפי' ע"ג שלחן או בתוך הקערה אסור. ואם הוא שוחק פלפלין ושאר תבלין במכתשת כדרכו ואפי' גרגר אחד יש בו איסור דאורייתא משום טוחן. ודוקא בקתא דסכינא הוא דהתירו לדוך הפלפלין, אבל להתוך אותם בסכין דק אסור, וה"ה לכל תבלין, ולהמ"א אפשר להקל בסכין בשכונתו לאכול לאלתר, ובא"ר נשאר בזה בצ"ע. מותר לשום הפלפלין תוך הבגד ולכתוש בסכין עליו.

הגנה בעצמך... כשנשפך יין על השלחן האם מותר להניח עליו סמרטוט?

ל"ב יחד שלחן ערוך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
אסור לזייף או לשכח את שם
התאחדות הרבנים

זכות הלימוד

כל החיות שמונות
ומסוד להניחם בל רשח
© מנהלת הספד

משנה ברורה
מן סימן שכא סעיף א עד סימן שכא סעיף ח

דפי סיכום

הטבלאות אלו הם במידות לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה

מחזור שנתיים

שנה ב'

כג שבט

סימן שכ"א

דיני תולש וטוחן ותיקוני מאכל ומעבד ולש בשבת - חלק א'

הטעם	אסור-חייב	הטעם	מותר-פטור	האופן / הדין
דמקצה דעתו מינייהו והוי לה מוקצה (מ"ב ג')	אסור להסתפק מהן אם הכניסן לעצים ליבשן (ש"ע א' מ"ב ב')	דהולכין אחר מחשבתו כיון דראויין למאכל בהמה - דסתמא נעשה כמו שהכניסן למאכל בהמה (מ"ב א' ב')	מותר להסתפק מהם אם הכניסן למאכל בהמה - או אם הכניסן בסתמא (ש"ע א' מ"ב ב')	להסתפק במוני עשבים שראויים להסקה וראויים למאכל בהמה
שלא יעשה דרכו בחול ודרך בחול בכך (מ"ב ה' ז')	אסור לקטום בכלי או למלול בכל היד (ש"ע א' מ"ב ז')	כיוון שמשנה מדרך שעושה בחול (מ"ב ה' ז')	מותר לקטום ביד לאכול ממנו ולמלול בראשי אצבעותיו היינו שמפרק השרביטין לאכול הורע שבתוכן (ש"ע א' מ"ב ו')	כשמסתפק במוני עשבים שהכניס למאכל בהמה
דאפילו אין עיבוד באוכלין מדאורייתא אסור מדרבנן דדמי לעיבוד כיון שנותנו כדי שיתקיים והמלח מקיימו - שנראה כעושה מוריים לכבש בו דגים שכן דרך לעשות מוריים (מ"ב ט' י"ב)	אסור לעשות ממנו הרבה לתת לתוך הכבשים ואסור לעשות מי מלח באופן שיתן שני שלישי מלח אפילו מעט (ש"ע ב')	שניכר שעושה רק לצורך שעה (מ"ב ט')	מותר לעשות מעט ממנו לתת לתוך תבשיל או לטבול בהן פתו וכן לשפוך על נתחי עוף ודג צלוי (ש"ע ב' מ"ב י"א)	לעשות מי מלח או שאר משקין במלח לתת לתוך הכבשים (כדי להתקיים)
דס"ל דרק מעט התירו משום שניכר שעושה רק לצורך שעה משאיכ בהרבה יסברו שעושה לצורך חול (מ"ב ט')	י"א דאסור כנ"ל לעשות הרבה (מ"ב ט')	דס"ל דרק לכבשים אסור שרמי לעיבוד (מ"ב ט')	י"א דמותר אפילו הרבה (מ"ב ט')	לעשות מי מלח או שאר משקין במלח אם דעתו לחלקם בתבשילים ולא לכבשים
משום דבשעה שעושה המים ומלח יחד נראה כמעבד (מ"ב י')	אסור אם נותן השמן לתוך מי המלח להטעים (מ"ב י')	משום שהשמן מחליש כח המלח מלהיות עז ואין עליו שם מי מלח (מ"ב י')	יש מתירין אם נותן השמן להמים קודם שנותן המלח לתוכו או בהמלח קודם שנותן המים לתוכו (מ"ב י')	לעשות מי מלח או שאר משקין במלח לכבשים כשנותן שמן בתוכו
שאסור להכין בשבת לצורך חול	לצורך חול אסור - ולמ"א אסור אפילו לסעודה אחרת בשבת (מ"ב י"א באה"ל אבל)	דלצורך יומו מותר לעשות כיון דאין חשש עיבוד (באה"ל א' ב')	למ"ב מותר לסעודה אחרת שהיא בשבת (מ"ב י"א)	לעשות מי מלח מעט לסעודה אחרת
	אסור לעשות מוריים לכבוש בו דגים (מ"ב י"ב)		מותר להוסיף חומץ במוריים אחר שכבר נתיבשה (מ"ב י"ב)	לעשות מוריים או להוסיף חומץ
מפני שנראה ככובש כבשים והכובש אסור מפני שהוא מבשל ולרשי"י שעל ידי המלח מתקשים והוי תיקון ודמי למעבד - שאינו תולדת האור (ש"ע ג' מ"ב ט"ז ט"ז)	אסור למלוח חתיכת צנן או כיוצא בו דברים שדרכן למלחו כשמומח ד' או ה' חתיכות ביחד אפילו דעתו לאכלם תיכף - אבל אין בו חיוב (ש"ע ג' מ"ב י"ד ט"ז)	מפני שאין דרך לעשות מהן כבשים וגם אין המלח מועיל להם (מ"ב י"ד)	מותר למלוח דברים שאין צרכן למלחו וכן ביצה מותר למלוח (ש"ע ג')	למלוח חתיכת צנן או ביצה וכיוצא בו לאכלם תיכף
משום כובש כבשים ואסור משום מבשל או דמתקן ודמי למעבד (מ"ב ט"ז)	אסור להשהות אותו במלחן עד שיצא מרירותם מהזיעה כדרכם אפילו חתיכה אחת מצנן (מ"ב י"ד)	דכשכל חתיכה מונחת לברדה אין בזה משום כובש כבשים וגם לא מחזי כמעבד (מ"ב י"ד)	מותר לטבל כל חתיכה לברדה במלח אפילו בדברים שדרכן למלוח אם אינו משהה אותו במלחו עד שיועזעו (ש"ע ג' מ"ב י"ד)	לטבל חתיכה אחד לברד במלח, בדברים שדרכו למלוח
דדומיא להרבה חתיכות דאסור מדרינא אפילו אם אוכל מיד - דדמי טפי לעיבוד (מ"ב י"ד)	לכאורה אסור לעשות כן - ואם ממתין מלערב אותו בשמן עד שיקבל המלח היטב יש איסור גמור (מ"ב י"ד)	דכיון דאין מניחין אותו כלל להזיע אלא שופכין שם החומץ וגם ממינים אחרים לא דמי לעיבוד - שהשמן מחליש כח המלח (מ"ב י"ד)	יש טעם להמקילין כן - וכ"ש אם שופכין שם שמן תיכף (מ"ב י"ד)	המנהג שחותרין בשבת צנן דק דק ונותנין אותו בקערה ומולחין אותו ושופכין עליו חומץ ואוכלין אותו
דרומא לכובש כבשים דהא מתכרין שאותו מ עט ששופך שם יהיה נכבש ויעשה חומץ וי"א דאסור משום דמתחי כעובדא דחול (מ"ב ט"ז)	אסור אם מתכוון שגם השאר משקין יהיה חומץ (מ"ב ט"ז)		מותר לשפוך אם עושה זאת כדי להחליש כח החומץ בלבד (מ"ב ט"ז)	לשפוך יין או שאר משקין לבלי שיש בו חומץ
משום כובש כבשים ואסור משום מבשל או דמתקן ודמי למעבד (מ"ב ט"ז)	אסור לכו"ע ליתן אוגערקעס היין לתוך הכבשים שיתחמץ בו (מ"ב ט"ז)			ליתן אוגערקעס היין בתוך הכבשים
	אפילו להמתירין יזרר שלא יהיו נוגעת זו בזו - והמנהג שלא להשהות כלל במלח אלא מטבל אוכל במלח (מ"ב י"ט כ')	דבוה אינו נראה ככובש כבשים - דאם מויע הרבה דומה לעיבוד (מ"ב י"ט כ')	יש מתירין - אם אינו משהה אותם זמן ארוך אפילו באותה הסעודה (ש"ע ד' מ"ב כ')	לטבול כמה חתיכות צנן כל אחת לברדה ולהניחם יחד לפניו כדי לאכלם מיד זו אחר זו
דדמי לעיבוד ולכיבוש (מ"ב כ"א)	אסור למלחו להניחו לאחר זמן ולמ"א וט"ז אסור אפילו לסעודה אחרת בו ביום (מ"ב כ"א)	- דבוה גם הט"ז מתיר (מ"ב כ"א)	לא"ר מותר למלחו לבו ביום ואין איסור רק אם בדעתו להניחו לאחר שבת - ובפרט אם מלחו שלא יסריח (מ"ב כ"א)	למלוח בשר מבושל או ביצה מבושלת להניחה
דאף על גב דאין עיבוד באוכלין מדאורייתא מ"מ אסור דמתחי כעבוד שהמלח מכשיר האוכל ומתקנו (מ"ב כ"א)	אסור למלחו בשבת כדי שלא יסריח ואפילו במקום הפסד אפילו רוצה לאכלו אחר מליחתו חי (מ"ב כ"א)			למלוח בשר או דג חי

האם מותר לכתות מלח בשבת?

אין כותתין מלח במדוך של עץ וכ"ש במדוך של אבן, ואפי' דעתו ליתן לאלתר המלח לתבשיל, אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש, וירסק בקערה או ע"ג שלחן אבל לא במדוך ומכתשת, וכ"ש דמותר לפרר המלח והפלפלין בידיו, אבל לחתכו דק דק בחורפא דסכינא אסור. ודוקא מלח הגס, אבל מלח שהיה דק מתחלה ונתבשל ונעשה פתיתין מותר לחתכו בסכין אפי' דק דק כמו שחותך הפת, ומ"מ במכתשת אף מלח זה אסור לכתוש, וצוקע"ר ג"כ דינו כמו מלח זה.

האם מותר לחתוך דבר הקשה לאכול?

מותר לחתוך בשר מבושל או צלי דק דק בסכין אפי' דעתו להניחו לאחר זמן, ואפילו מי שאינו יכול ללעסו מחמת שהוא קשה וע"י חתיכתו מתקנו לאכילה ג"כ שרי לחותכו. אבל אסור לחתוך דק דק בשר חי לפני העופות, ואם יכולין לאכלו ע"פ הדחק בלי חתוך צ"ע קצת, ודוקא בחותך ומניח שיאכלו העופות לאחר שעה אבל בחותך לפנייהם שיאכלו מיד שרי, ויש מקילין בזה.

במה מותר לחתוך את הגבינה?

אסור לגרור הגבינה בשבת במורג חרוץ בעל פיפיות, וה"ה בכלי אחר המיוחד לכך, ואפי' לאכול מיד אסור, אבל מותר לחתכו בסכין דק דק ואפי' קשה מאד שרי, וה"ה דמותר לחתכו בקרדום או במגירה שאף שהם כלים שמלאכתם לאיסור מותר לטלטלם לצורך גופם. דבר שאינו חפץ לאכלו ולטועמו ולא להאכילו לתינוק אסור ללעסו בשנינו כדי לשחקו.

איזה צמחים מותר להשקות בשבת?

מותר להשקות את התלוש כדי שלא יכמוש, משא"כ בדבר שאינו ראוי לאכילה אסור לטרוח בשבילם ואפילו הם ראויים לטלטל. ולהשקות את המחומר יש בו איסור תורה, וכלי חרס עם עשבי בושם בבית ג"כ אסור להשקותן בשבת.

האם מותר לחתוך מאכלים דק דק בשבת?

המחתך הירק תלוש אפי' שראוי לאכלן חיינ דק דק חייב משום טוחן, אבל בחתיכות גדולות קצת אין דרך הטחינה בכך, אך כ"ז לענין חובב, אבל לענין איסור יש ליהדר מאד בזה דשיעור דקותן לא נודע לנו. וה"ה דאסור לחתוך גרוגרות וחרובים לפני זקנים שאינן יכולין ללעסו אם לא יחתכנו דק דק, ואפי' לפי מי שיכול ללעסו כך אסור, ואפילו להמתירן לחתוך לפני מי שיכול ללעסו כך היינו דוקא בגרוגרות וחרובין שאין לו צורך לחתוך, אבל מה שחותכין ירק דק דק בעינן דוקא באותה סעודה לכו"ע. ודוקא פירות וכדומה לזה אסור, אבל מותר לפרר לחם לפני התרנגולים אפי' להכין להם שיאכלו לאחר זמן, ואפילו בסכין מותר, אם לא בכלי המיוחדת לכתושה כגון לכתוש מצה במכתשת אסור, ואפילו ליתן מים עם הלחם ג"כ שרי, ובלבד שלא יגבלם עם המים. ולפרר תפוחי אדמה וירקות לפנייהם דק דק אסור אלא א"כ נזהר שיהיה דבר זה סמוך לאכילתם

ממש, ומ"מ טוב ונכון ליהדר שלא יחתוך דק דק אלא חתיכות גדולות קצת, ובפרט לפני בהמה בודאי יש ליהדר בזה דאין לטרוח בדבר שראוי לאכול בלא זה.

האם מותר לחתוך דק דק לאכול מיד?

וכל זה דוקא בחותך ומניח, אבל אם לאכלו מיד הכל שרי, ואפילו כשמחתך בסכין שרי, אם לא כשמחתך בכלי המיוחדת לטחינה. ויש לעיין אם חותך הבעלים והצנן דק דק בסכין גדול המיוחד לזה (שקורין האי"ק מעסע"ר) אולי עכ"פ אסור מדרבנן לכתחלה. וה"ה דאחד יכול לחתוך לצורך אחרים והם יאכלו מיד, וה"ה אם מכין הירק דק דק לפני התרנגולין שיאכלו מיד ג"כ שרי, ויש מפקפקין על זה, ונכון להתנהג שאף מי שמכוין לאכול מיד ג"כ יזהר לחתוך לחתיכות גדולות קצת, ומ"מ הנהגין לחתוך הבעלים והצנן דק דק אין למחות בידם דיש להם על מי שיסמוכו, ועכ"פ אסור לעשות עד יציאת בהכ"נ דבעינן סמוך לסעודה ממש, והחותכים הבעלים והצנן דק דק שעה או שתיים קודם הסעודה חייב חטאת והבעלים אסורים באכילה.

האם מותר לחתוך דק דק בכלי המיוחד לאכול מיד?

כל ההיתר דמיד הוא כשחותכו בסכין, אבל כשחותכו בכלי המיוחד לכך אסור בכל גוונא כשחותכו דק דק, ויש ליהדר במה שנוהגין לחתוך בצלים דק דק עם דג מלוח וכיוצא שלא יחתכם בכלי רק בסכין בעלמא.

באיזה דברים חייב משום טוחן ומחתך?

המפרר חתיכת עץ שנרקב ועושה ממנו פולווער, וכן המפרר צרור עפר חייב משום טוחן. וכן הנוסר עצים ליהנות בנסורת שלהן או השף לשון של מתכת חייב משישוף בכל שהוא. והמחתך עצים דק ועושה אותן קטנים להבעיר האש אם דקדק מהן כדי לבשל כגרוגרת מביצה חייב. ואם הוא חותך לחתיכות גדולות והוא מקפיד על המדה לחתכה בכוונה בזה המקום כדרך שנוהגין חוטבי עצים חייב משום מלאכת מחתך.

האם מותר לרדות חלות ודבש מהתנור?

אסור לרדות חלות דבש מהכורת אפי' לא ירצה לברור הדבש מן השעוה אלא יקח החלות עצמם מן הכורת מפני שדומה לתולש, ודוקא אם דבוקין בכורת, אבל אם נתלשו מבעוד יום, או שנתרסקו מבעוד יום ועדיין הם מחוברים בהכורת אלא שהדבש זב מהם בשבת ע"י ריסוקן מותר לרדותו בשבת, וזיתים וענבים שנתרסקו י"א דבעינן דוקא שיהיה מרוסק יפה שלא יהא מחוסר דיכה, ואם יודע שהדבש הזה צף מבע"י אפילו לא ריסקן להחלות כלל מותר ליקח אותו הדבש. אבל מ"מ אסור לרסקן ולהוציא הדבש מן השעוה ואפי' יצא הדבש מעצמו אסור עד לערב. אבל אסור לרדות החלות גופא כיון שעדיין מחוברים הם בכורת.

כמה איסורים יכולין לעבור בעשיית המאכל ביצים ובצלים בשבת והאיך נכון לעשותם?

הגנה
בעצמך...

הלבנת דיומא
ל"בחד שחון עירך ארז
עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מ"י ויש
© מהדורת חסד

Sponsored By:
DollarPhone

זכות הלימוד

כל החיות שמורות
מאחד להגנתם בלי רשות
© המחנות הסגול

דפי סיכום

משנה ברורה
מן סימון שכא סעיף ח עד סימון שכא סעיף יד

הטבלאות אלו הם בפירוט לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולהזורז עליו בקצרה

מחזור שנתיים

שנה ב'

כד שבט

סימון שכ"א

דינו תולש וטוחן ותיקוני מאכל ומועבר ולש בשבת – חלק ב'

האופן / הדין	מותר-פטור	הטעם	אסור-חייב	הטעם
להריח בשר חי	מותר להדיח בשר חי כדי לאכול אח"כ חי - ואם הבשר לא נמלח וחל יום השלישי בשבת מותר להדיח על ידי אינו יהודי לקצב המוכר לאחרים או באוויות פטומות אם יפסיד השומן אם יצלם - ואפילו בשר בהמה י"א דיש להקל על ידי אינו יהודי - ואם אי אפשר על ידי אינו יהודי מותר גם לישראל - אך אם מונח הבשר בכלי טוב שירהץ ידו עליו עד שיהיה שרוי הבשר במים (מ"ב כ"א)	דאין זה מקרי תיקון שאין התיקון בגוף הבשר אלא שמדיחו מן הרם שעליו - דבדודאי יש הפסד בזה כשלא יכול לבשלו אח"כ וכן באוויות פטומות יפסיד השומן אם יצלם (מ"ב כ"א)	אסור להדיח בשר שלא נמלח כשהוא יום שלישי בשבת כדי שלא יאסר אח"כ לבישול - ולמ"א אסור אפילו על ידי אינו יהודי ליחיד בביתו וכ"ש בבשר בהמה (מ"ב כ"א)	ביון שאינו רוצה לאכול היום וגם אין דרך לאכול בשר חי ניכר שעושה לצורך חול - שאין כאן הפסד אם לא ידיחנו שהרי יכול לאכול צלי (מ"ב כ"א)
למלוח ביחד הרבה פולים ועדשים			אסור למלוח הרבה פולים ועדשים שנתבשלו בקליפתן אפילו לאוכלם לאלתר (שו"ע ו' באה"ט י')	המליחה מועיל להם והוי ככבישה ועיבוד (שו"ע ו')
לדוך פלפלין או שאר תבלין	מותר לדוך פלפלין אפילו הרבה יחד רק מה שצריך לאותה שבת בקתא של סכין ובקערה - וה"ה לדוך בקתא על גבי שלחן או בשוליי כלי על גבי שלחן (שו"ע ו' מ"ב כ"ד כ"ה)	- דהוי תרי שינויי (מ"ב כ"ה)	אסור מדאורייתא לשהוק פלפלין ושאיר תבלין במכתשת כדרכו אפילו גרגר אחד - וכן לא ידוך בקתא של סכין במכתשת אף דשינה כמה שדך בקתא של סכינא וכן לא ידוך בבוכנא המיוחדת לכתישה אפילו על גבי שלחן או בתוך הקערה (מ"ב כ"ג כ"ה)	משום טוחן וחצי שיעור אסור מן התורה - דמכל מקום במכתשת מחוי כעובדא דחול (מ"ב כ"ג כ"ה) שעה"צ כ"ו
לשום הפלפלין תוך הבגד ולכתוש עליו	בסימן תקי"א כתב הט"ז דמותר ומשמע שכן ט"ל (מ"ב כ"ה)	משום דאינו מכוון למוליד ריחא בבגד (מ"ב כ"ה)	הט"ז בסימן זה כתב דאסור (מ"ב כ"ה)	דהוא מליד ריחא בבגד (מ"ב כ"ה)
לחתוך הפלפל או שאר תבלין בסכין דק	אפשר שיש להקל כשכוונתו לאכול לאלתר (שעה"צ ל')	כדין בירק בסעיף י"ב (שעה"צ ל')	אסור לחתכו דק דק ולא"ר צ"ע אפילו לאכול לאלתר (מ"ב כ"ה) שעה"צ ל')	כמו בירק משום טוחן (מ"ב כ"ה)
לכתות או לרסק מלח הגס	מותר לרסק ביד של סכין ובעץ הפרור בקערה או על גבי שלחן - ולא במדוך ומכתשת וכ"ש דמותר לפרר המלח ופלפלין בידי (שו"ע ח' מ"ב כ"ח כ"ט)	כיון שעושה שינוי - כגיל גבי פלפלין (מ"ב כ"ז)	אין כותתין מלח במדוך של עץ - וכ"ש בשל אבן - אפילו דעתו ליתן לאלתר המלח להבשיל - וכן לחתכו דק דק אסור (שו"ע ח' מ"ב כ"ז)	דצריך שינוי גדול - דהוא מיוחד יותר לדיכה - כיון דמיוחדין לדיכה - כיון שאינו ראוי לאכילה אלא על ידי תערובות דינו כתבלין ולא כבשר וגבינה אע"פ שהוא ג"כ אינו מגידולי קרקע (מ"ב כ"ז שו"ע הרב י"ב)
לחתוך מלח שהיה דק מתחילה ונתבשל ונעשה פתיחין	מותר לחתכו בסכין אפילו דק דק (רמ"א ח')	כמו שחותך פת דאין טוחן אחר טוחן (מ"ב ל')	אסור לכתשו במכתשת (מ"ב ל')	
לחתוך בשר מבושל או צלי	מותר לחתכו דק דק בסכין אפילו דעתו להניחו לאחר זמן - ואפילו למי שאינו יכול ללעסו מחמת שהוא קשה ועל ידי התיכתו מתקנו לאכילה (שו"ע ל"א מ"ב ל"א ל"ב)	דאין טחינה אלא בגדולי קרקע ואפילו למ"ד בהמה גדולי קרקע אין לאסור זה ד"א דלא שייך טחינה באוכלין - דאוליגן בתר רובא דעלמא (מ"ב ל"א ל"ב)		
לחתוך בשר חי	מותר לחתוך לפני העופות אפילו דק דק כדי שיאכלו העופות מיד - וכן מותר לחתוך כשאין חותך דק דק אפילו משוי אוכלא - ויש מקילין בכלל באיסור קמשוי לה אוכל (מ"ב ל"ג ל"ד ל"ה)	מידי דהוי אכורר לאכול מיד - דשו"י אוכלא מותר (רמ"א י"ב מ"ב ל"ה)	אסור לחתוך בשר חי דק דק לפני העופות שיאכלו העופות לאחר שעה כשאינם יכולים לאכול בלא חיתוך - ואם יכולים לאכול על פי הדחק בלי חיתוך צריך עיון קצת (רמ"א ט' באה"ל ואינן)	דהואיל ואינן יכולין לאכול בלא חיתוך קמשוי לה אוכל ועיקר הטעם משום טוחן ואפילו למ"ד אין טחינה באוכלין אפשר הטעם משום שאין צריך טחינה ויכול לאכול כמו שהן משא"כ בזה שאינם יכולים לאכול בלי חיתוך (באה"ל דהואיל)
לגרוור הגבינה בשבת או לחתכו	מותר לחתכו בסכין דק דק - אפילו קשה מאוד - וה"ה דמותר לחתכו בקדרום או במגרה (מ"ב ל"ו)	דאינו גדולי קרקע - כיון דאיכילים ללעסה בקושי ושם אוכל עליה - שאף שהם כלים שמלאכתם לאיסור מותר לצורך גופו (מ"ב ל"ו)	אסור לגרוור בכלי המיוחד לכך אפילו לאכול מיד (שו"ע י' מ"ב ל"ו)	דהרי זה דרך חול דמי לשחיקת טבלין במכתשת (מ"ב ל"ו)
ללעוס בשינוי כדי לשחוק	גבי מילה החירו בעין זה ללעוס בשינוי כמון קודם המילה אם אין לו כמון שחוק (מ"ב ל"ז)		דבר שאינו חפץ לאכול ולטעמו ולא להאכילו לתינוק אסור ללעסו בשינוי כדי לשחוק (מ"ב ל"ז)	משום טחינה אף דמשנה מ"מ אסור מדרבנן (מ"ב ל"ז)
להשקות התלוש	מותר להשקות התלוש, היינו ירוקת תלושין הראויות לאכילה כדי שלא יכמוש (שו"ע י"א מ"ב ל"ז)	כיון דהם ראויות לאכילה ביומו מותר להשקותן (מ"ב ל"ז)	אסור להשקות דבר שאינו ראוי לאכילה ולשעה"צ אפילו הם ראויין לטלטול (מ"ב ל"ז שעה"צ מ"א)	לשו"ע הרב שהרי אסוריים בטלטול אסור לטרוח בשבילם ובשעה"צ אפילו הם ראויות לטלטול כמו ענפים שהבינו מאתמול דמותרין בטלטול ואפילו הכי אסור ליתן עליהם מים (מ"ב ל"ז שעה"צ מ"א שו"ע הרב ו')
להשקות המחובר			אסור מן התורה להשקות המחובר וכן כלי חרס עם עשבי בושם בבית אסור להשקותן בשבת (מ"ב ל"ז)	משום חורש ומשום זורע (שעה"צ מ"ב)
לחתוך ירק או לחם דק בחותך ומניח	מותר לפרר לחם אפילו בסכין (רמ"א י"ב באה לפרר)	דאין טוחן אחר טוחן ולחם כבר נטחן (רמ"א י"ב)	המתוך ירק דק דק או גרוגרת וחורבים אפילו בירקות שראוי לאכילתן חייב (שו"ע י"ב מ"ב ל"ח)	משום טוחן שס"ל יש טחינה באוכלין (מ"ב ל"ח)

כל החיות שמונות
ואחד לחיותם בלי רשח
© מחלקת הסכס

משנה ברורה מן סימן שכא סעיף ח עד סימן שכא סעיף יד

דפי סיכום

הטבלאות אלו הם בפירושו לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה

מחזור שנתיים

שנה ב'

כד שבת

סימן שכ"א

דיני תולש וטוחן ותיקוני מאכל ומעבר ולש בשבת – חלק ג'

האופן / הדין	מותר-פטור	הטעם	אסור-חייב	הטעם
לחתוך ירק רק דק לאכול מיד	ירק וגדולי קרקע מותר לאכול מיד או שאחרים יאכלו מיד - אפילו לחתכו בסכין ואין למחות בהנהגים כן להקל (רמ"א י"ב מ"ב מ"ג מ"ה באה"ל מיד)	מדי דהוי אבורר לאכול מיד דמותר דלא שייך שם טחינה כשמחתך בסכין אלא בטוחן להניח אבל כשאוכל מיד לא אסור על אדם לאכול מאכלו בחתיכות גדולות או קטנות והר"ל דרך אכילתו בכך - דדרך אכילתו בכך ואינו כבורר בכלי - דיש להם על מה שיסמוכו (רמ"א י"ב מ"ב מ"ד מ"ה באה"ל מיד)	יש מפפקים על היתר זה והב"י כתב שאף מי שמכוון לאכול מיד ג"כ יזהר לחתוך לחתיכות גדולות קצת - ועכ"פ אסור לעשותו עד יציאת בית הכנסת (מ"ב מ"ה)	- דבעינן סמוך לסעודה ממש (מ"ב מ"ה)
לחתוך גדולי קרקע לפני בהמות ועופות גדולות או תרנגולים	לרמ"א מותר סמוך לאכילתן ממש - ומותר להכין לתרנגולים ירק דק דק שיאכלו מיד (מ"ב מ"ד)	דס"ל סמוך לסעודה ליכא טוחן באכילה הואיל ומוזנותיו עליך (מ"ב מ"ד)	כשאין סמוך לאכילתן אסור בכל גדולי קרקע שעדיין לא נטחו - ואפילו סמוך לאכילתן ממש יש להזהר שלא יחתוך דק דק אלא גדולות קצת ובפרט לפני בהמה (מ"ב מ"א)	משום טוחן - דאין לטרוח בדבר שראוי לאכול בלא זה (מ"ב מ"א)
לחתוך הבעלים והצנן לסעודת שבת	צריך לחתכו סמוך לסעודה ממש (מ"ב מ"ד)	דכמו בבורר דרך אכילה הוא כשבורר בידו לאכול לאלתר הכי נמי דרך אכילה כשמחתך בסכין לאכול לאלתר דדרך אכילה הוא בסכין (באה"ל מיד)	החתוך הבעלים והצנן דק דק שעה או שנים קודם הסעודה קרוב הדבר לומר שחייב חטאת הבעלים אסורים באכילה (מ"ב מ"ד)	משום טוחן ובורר (מ"ב מ"ד)
לחתוך דק רק במיני כלים	האופנים הנ"ל שמותר לחתוך מיירי בסכין (מ"ב מ"ה)	דכמו בבורר דרך אכילה הוא כשבורר בידו לאכול לאלתר הכי נמי דרך אכילה כשמחתך בסכין לאכול לאלתר דדרך אכילה הוא בסכין (באה"ל מיד)	אסור לחתוך דק דק בכלי המיוחד לכך - ויש לעיין אם חותך בסכין גדול המיוחד לכך וכן בלהם אסור בכלי המיוחדת לכתושה (מ"ב מ"ה באה"ל לפרר - מיד)	דגם בבורר אסור בכלי המיוחד לבורר וחייב וגם יש עובדא דחול - דאולי דומה לקנן ותמחוי דאינו מיוחד כ"כ ואפ"ה אסור (מ"ב מ"ה באה"ל מיד)
המפרר או הנוטר או המחתיך עצים	המחתך כדי לבשל בהם אינה דבר אינו חייב עד לבשל בגרורות מביצה (שעה"צ נ')	כמו לענין הוצאה דאינו חייב בדבר חשוב (שעה"צ נ')	המפרר עצים שנוקב ועשה מהם פולוע"ר וכן המפרר צרור וכן הנוטר עצים ליהנות בנסורת שלהם אפילו כל שהוא וכן המחתיך עצים לעשותם קטנים ודקדק לבשל בגרורת מביצה חייב - וכן החותך עצים למידה כדרך שנהגים חוטבי עצים חייב (מ"ב מ"ה)	משום טוחן - משום מחתיך (מ"ב מ"ה)
ליתן מים על הלחם בשעת שחתכן דק דק	מותר ליתן מים עם הלחם (באה"ל לפרר)		אסור לגבלם עם המים (באה"ל לפרר)	
לרדות חלות דבש מהכורת	מותר לרדותו מהכורת כדי לאכול הדבש הדבוק על גבן מסביב אם נתלשו החלות ממקום חבירן בכורת מבעד יום - ומותר ליקח הדבש שצף על הכורת אם נתרסקו מבעד יום (רמ"א י"ג מ"ב מ"ה באה"ל שנתרסקו)	דאז לא שייך עליהם שם מחובר - דאז אין שייך הדבש להכורת (מ"ב מ"ה ט"ט)	אסר לרדות חלות דבש מהכורת אם הם דבוקים בכורת - אפילו אינו רוצה לברור הדבש מן השעוה (שו"ע י"ג מ"ב מ"ה)	שדומה לתולש דמקום גדול הדבש הוא בכורת וחשבוהו חכמים כמחובר - דזה בכלל מפרק (מ"ב מ"ד מ"ז)
חלות דבש שנתרסקו מבעד יום	מותר ליקח הדבש הצף אם נתרסקו החלות מבעד יום אפילו עדיין הם מחוברים בכורת - ומותר לאכול הדבש הדבוק על החלות סביב אפילו לא נתרסקו מבעד יום (מ"ב מ"ה ט"ט)	דתו אין שייך להכורת כדן ותים וענבים שנתרסקו מבעד יום (מ"ב מ"ט שו"ע הרב י"ד)	חלות דבש שנתרסקו מהכורת מבעד יום אסור לרסקן להוציא מהם הדבש - ואפילו יצא הדבש מעצמו אסור עד לערב (מ"ב מ"ה שו"ע הרב י"ד)	מפני שהוא מפריד אוכל מפסולת דהיינו הרבש הראוי לאכילה מהשעוה שאינה ראוי לאכילה ואסור משום מפרק ובורר - גזירה שמו ירסק בידים כדי לאכול היום (מ"ב מ"ה)
לרדות דבש מכורת	מותר להוציא או לאכול הדבש הדבוק על גבן סביב אפילו דבוקין בכורת אם נתלשו מכורת מבעד יום ומוזנין כך בתוכן אם נתרסקו בתוכה והדבש צף בכורת (שו"ע הרב ט"ז)		אסור לרדות דבש מכורת כשהחלות דבוקות בכורת (שו"ע י"ג שו"ע הרב ט"ז)	שדומה לתולש שנראה כעוקר דבר מגידולו (מ"ב מ"ז)
לגבל קמח קלי	מותר לגבל קמח קלי עם מים מעט מעט כשיעור גרורות - ולשאר פוסקים מותר כשבלילתו רכה אפילו הרבה (שו"ע י"ד מ"ב נ"ד שעה"צ ס"ג)	דס"ל דקמח קלי לאו בר גיבול ואינו חייב אפילו כשמגבלו התיירו רבנן על ידי שינוי דמעט מעט ואפילו להסוברים דקמח קלי בר גיבול וחייב כשגבלו מודה דמעט מעט מותר (מ"ב נ"ב)	אסור לגבל קמח קלי הרבה מדרבנן (לדעת הרמב"ם שהוא דיעה א' במחבר) בין בלילה רכה או קשה - ול"א אסור ליתן המים לקמח בשבת אפילו לגבל אפילו מעט מעט בבליילה עבה ואפילו לאותה סעודה (שו"ע י"ד ט"ז מ"ב נ"ב ס"ז)	שמו יבא לגבל קמח שאינו קלי - משום לש (שו"ע י"ד ט"ז)
לגבל תבואה שלא הביאה שליש שקלי ואח"כ טחנו אותה טחינה גסה	מותר לגבל ממנה אפילו הרבה בבת אחת - כשנותן התבואה לאח"כ המשקה כשהוא רך - אבל לגבל כשהוא קשה מותר רק מעט מעט (שו"ע י"ד מ"ב נ"ז)	כיון דטחנו טחינה גסה הרי הוא כחול ולא שייך למגור שחלוף בקמח שאינו קלי דאינו בכלל קמח לפיכך התיירו ברכה אפילו הרבה - דצריך לשנות - כהדין בקמח קלי (מ"ב נ"ה נ"ז)	אסור לגבל הרבה כשהוא קשה (שו"ע י"ד)	שנראה כלש (שו"ע י"ד)
מלאכת לש - לגבל בכלל בדבר שהוא בר גיבול	ל"י יוסי ב"ר יהודה אינו חייב עד שיגבל וכן פוסקים רוב הפוסקים (מ"ב נ')		הלש בכל מיני משקה שנלוש ונדבק על ידם אפילו דבש ושומן אוו חייב - ולרבי חייב בנתינת מים או הקמח האחרון חייב וכן פסק הבעל התרומות והוה הדעת י"א בסעיף ט"ז - ואפילו אם נתן המים ערב שבת חייב כשגבלו בשבת אפילו לדיעה זו (מ"ב נ' באה"ל אין)	דאינו שייך דוקא על ידי מים - משום דעיניו מתייפה יותר בלישה (מ"ב נ' באה"ל אין)